

KRAFTTAG MOT

OTRYGGHETEN!

SD Örebro kommuns
förslag till budget

2022

Örebro kommun

Budgetförslag 2022

samt övergripande strategier med plan för 2023–2024

1. Förord	1
2. Våra viktigaste ställningstaganden	2
3. Ekonomisk plan	3
3.1 Finansiella mål för perioden 2022–2025	3
3.2 Driftbudgetramar	4
3.3 Effektiviseringsuppdrag	5
3.4 God hushållning med skattemedlen	5
4. Kommunövergripande strategier	6
4.1 Vitaliserad demokrati, stärkt medborgarinflytande och ökad transparens	6
4.2 Strategi för jämställdhet	6
4.3 En mer småföretagarvänlig kommun	6
4.4 Kommunen ska vara en bra arbetsgivare	7
4.5 Omarbetad kostpolicy	7
4.5.1 Effektivisera specialkosterna	7
4.5.2 Upphandlingar som gynnar lokala näringar	8
4.5.3 Vildsvinskött som nytt köttalternativ	8
5. Direktiv till de kommunala bolagen	9
5.1 Örebro Rådhus AB	9
5.2 Örebrobostäder AB	9
5.3 Länsmusiken i Örebro AB	9
5.4 Länsteatern i Örebro AB	9
5.5 Kumbro Vind AB	10
5.6 Kumbro Stadsnät AB	10
5.7 Biogasbolaget i Mellansverige AB	10
5.8 Örebrokompaniet	11
5.9 Örebro läns flygplats AB	11
5.10 Örebro Parkering AB	11
6. Invandring och mångkultur	12
6.1 Örebro kommun behöver en lång invandringspaus	12
6.2 Motverka det hitresta tiggeriet	12
6.3 Högre krav - Anpassning i stället för integration	13
6.4 Öka återvandringen	13
6.5 Bekämpa islamistisk fundamentalism	14
7. Trygghetspaketet	15
7.1 Utökad kamerabevakning	15
7.2 Ökad närvaro med väktare och ordningsvakter	15
7.3 Förbättrad och utökad belysning	16
7.4 Förbättrad samverkan och samarbete mellan socialtjänst, skola och polis	16
7.5 Inför drogtester i skolan	16
7.6 Offentliggör kommunens brottsstatistik	17
7.7 Utöka fältgruppens närvaro genom att uppmuntra föräldrar att delta på nattvandringar	17

7.8	Förebyggande arbete mot bedrägerier riktat till sårbara grupper	17
7.9	Stå upp för brottsoffren	17
7.10	Intensifiera beredskapsplaneringen	18
8.	Barn och utbildning	19
8.1	Förskola och barnomsorg	19
8.1.1	Bra lekmiljöer	19
8.1.2	Goda villkor för förskolepersonalen	19
8.1.3	Mångfald, småskalighet och valfrihet	19
8.1.4	Småskalighet och mindre barngrupper	19
8.1.5	En förskola som motverkar segregation och utgör frizon från hederskultur	20
8.2	Grundskola och gymnasium	20
8.2.1	Tryggad kompetensförsörjning	20
8.2.2	En lugn och trygg miljö i skolan	21
8.2.3	Frisk och sund ungdom	21
8.2.4	Välfungerande studie- och yrkesvägledning	21
8.2.5	Minskade kostnader för hemspråksundervisning	22
9.	Social välfärd	23
9.1.1	En meningsfull och aktiv tillvaro för funktionshindrade	23
9.1.2	En politik för familjen	23
9.1.3	Tillgänglighet för döva och hörselskadade	23
9.1.4	En effektiv och evidensbaserad vård av missbrukare	24
9.2	Äldre- och handikappomsorg	24
9.2.1	God servicenivå inom färdtjänsten	24
9.2.2	Resursförstärkningar inom hemvården	24
9.2.3	Trygghet på ålderns höst	25
9.2.4	En god äldreomsorg	25
9.2.5	Ett aktivt och hälsosamt liv för äldre	25
10.	Samhällsbyggnad	26
10.1	En framkomlig och trafiksäker stadskärna	26
10.2	Nej till "superbussarna"	27
10.3	Parkeringsfrågan ska lösas	27
10.4	Ett byggande som tar hänsyn till viktiga värden	28
11.	Kultur och fritid	29
11.1	Kulturpolitiken ska lyfta fram kulturarvet	29
11.2	Konstens roll i samhället	29
11.3	En meningsfull och aktiv fritid	29
11.4	Motion och rekreation	30
12.	Miljö, djur och natur	31
12.1	Gör Sörbyskogen till ett naturreservat	31
12.2	En sansad klimatpolitik	31
12.3	Prioritera rätt vid miljöinspektionerna	31
12.4	Prioritera energieffektivisering	31
13.	Levande landsbygd	32
13.1	God service på landsbygden	32
13.2	Prioritera det lokala jordbruket och bevara naturområdena	32
14.	Vuxenutbildning och arbetsmarknad	33
14.1	Omprioritera resurser från arbetsmarknadsinsatser till yrkesutbildningar	33
14.2	Minska kostnaderna för försörjningsstöd	33
14.3	Integrationsplikt för nyanlända	34
15.	Budgeten i siffror	35
15.1	Förändringar i driftbudgetramar	35
15.2	Investeringsprogram	40

1. Förord

Örebro inte längre är den kommun den en gång var! Otryggheten bara växer och när människor inte vill gå ut på kvällarna på grund av rädsla för hälsa, liv och lem, då har det gått bra långt. Människor ska inte vara rädda för att bli rånade och förnedrade för att de vill gå ut. Visst ska kommunen vara transparent gentemot medborgarna och offentliggöra statistik över hur läget är i reda siffror. Men upplevd otrygghet är lika begränsande för individen som de incidenter som verkligen händer och sker. Därför blir det fel att bara redovisa statistik över begångna brott när man pratar om hur trygg eller otrygg en plats, stad eller kommun är. Gator och torg ska tillhöra örebroarna, inte ett fåtal personer som håller på med kriminalitet och andra skumraskaffärer.

För att så att säga ta tillbaka det offentliga rummet satsar Sverigedemokraterna i denna budget 30 miljoner kronor på ett omfattande trygghetspaket. Människor i rörelse skapar trygghet som i sin tur leder till att fler människor vågar sig ut med ytterligare ökad trygghetskänsla som följd. Med en markant ökning av patrullerande uniformspersonal och förbättrad belysning sätter vi i gång den positiva spiralen. Det behöver ses över hur växtlighet är placerad ur ett trygghetsperspektiv samt en utökning av den kamerabevakning som redan finns. Kommunen kan initiera nya brottsförebyggande arbetssätt och de faktiskt som faller offer för brott ska få det stöd och den stöttning de behöver. Även Örebro kommuns beredskap inför kommande kriser är en viktig pusselbit i trygghetsarbetet riktat mot medborgarna. Trygghet innebär inte bara frihet att våga vistas var man vill när man vill det, utan det handlar också om att veta att det finns ett socialt skyddsnet som fångar upp när man blir gammal och behöver stöd. I den här budgeten satsar vi sverigedemokrater drygt 46 miljoner kronor på ett Äldre paket riktat mot vårdböendena och hemtjänsten i kommunen. Förutom grundläggande förbättringar som kompetensutveckling av personal inom hygienrutiner och förbättrande kunskaper i det svenska språket, kan satsningen också ge möjlighet till extra guldkanter i vardagen för de äldre.

Utöver dessa välbehövliga satsningar på välfärden ser Sverigedemokraterna även en möjlighet att sänka skatten för kommuninvånarna med 5 öre per intjänad hundralapp. Det utrymmet hittar vi genom att renodla kommunens verksamhet och skala ned den till det en kommun faktiskt ska syssla med. Vi omfördelar monetära medel ifrån bidrag inom vuxenkulturen, som inte är kopplad till det svenska och lokala kulturarvet. En genomrensning sker även bland de kommunala bolag som inte har bäring kring kommunens faktiska uppdrag. Vi ställer också högre krav på personer som invandrat, med noggrannare kontroll kring bidrag och utbildning, i syfte att bland annat upptäcka och åtgärda de fusk som troligen bedrivs på daglig basis. Skrytprojektet med "superbussar" menar vi ska läggas ned direkt. När vi rensat bland överskottsfinanserna ser vi att det finns utrymme för den i det närmaste symboliska skattesänkningen, trots att vi satsat stort på de områden inom välfärden som behöver tillskott. Det ändrade fokuset att finansiera och förvalta kommunens kärnverksamheter, är även det uppdrag som Örebro kommuns befolkning faktiskt förväntar sig från samhällskontraktet. Kommunens kärnverksamhet är vårt intresse, det är där vi vill finansiera, det är där vi vill utveckla för att ge en stark trygghet till alla i vår kommun.

Helena Ståhl

Kommunalråd

2. Våra viktigaste ställningstaganden

- ✘ Ökad närvaro med väktare och ordningsvakter.
- ✘ Förbättrad samverkan och samarbete mellan socialtjänst, skola och polis.
- ✘ Utökad kamerabevakning för att uppmärksamma brottsändelser.
- ✘ Utöka fältgruppens närvaro genom att uppmuntra föräldrar att delta på nattvandringar.

- ✘ Avbryt omgående arbetet med "Superbussarna".
- ✘ Parkeringsnormen ska höjas till 0,8 parkeringsplatser per lägenhet.
- ✘ Öka tillgängligheten i staden för samtliga trafikslag.
- ✘ Byggnader med starkt symbolvärde och som kraftigt avviker från svensk eller västerländsk byggnadstradition ska inte vara tillåtna.

- ✘ Högkostnadsskyddet inom färdtjänsten ska återinföras.
- ✘ Säkerställ att äldre brottsoffer får en särskild kontaktperson och i varje fall där det önskas ges rätt stöd.
- ✘ Språktest för vård- och omsorgspersonal, kravet på svensk-kunskaper vid nyanställning inom kommunen ska skärpas.
- ✘ Hemvården ska tillföras mer resurser då nuvarande ram är orealistisk.

- ✘ Gör Sörbyskogen till ett naturreservat.
- ✘ Avgiftsfri pedagogisk lunch i grundskolan
- ✘ Motverka etableringar av förskolor och skolor med misstänkt islamistiska huvudmän.
- ✘ Inför språkkravstest för de elever som ansöker om hemspråkundervisning för att säkerställa att kraven uppfylls.

3. Ekonomisk plan

Vår målsättning med kommunens ekonomiska politik är att skapa de bästa möjliga förutsättningarna för återskapandet och upprätthållandet av det svenska folkhemmet. Kommunen måste därför hushålla väl med de ekonomiska resurserna. För att göra det utgår vi från två viktiga mål:

- ➔ **Över nästkommande treårsperiod ska verksamhetens resultat uppgå till minst 1 procent av skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag.**
- ➔ **Självfinansieringsgraden för kommunens investeringar ska vara lägst 70%.**
- ➔ **Koncernens investeringar i skattefinansierad verksamhet, exklusive exploateringsinvesteringar, får inte överskrida 14 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.**
- ➔ **Kommunens soliditet ska uppgå till minst 50 procent, inklusive pensionsförpliktelser men exklusive internbankens påverkan.**

3.1 Finansiella mål för perioden 2022–2025

Vår budget strävar efter varsamhet med skattemedlen och ett fokus på kärnområdena. Genom att lägga stora effektiviseringsuppdrag på verksamheter som antingen är ineffektiva eller ligger utanför kommunens kärnuppgifter kan vi stärka välfärden samtidigt som vi kan genomföra en blygsam skattesänkning. Medan de styrande pausar alla effektiviseringsuppdrag under valåret fortsätter vi alltså föreslå vissa effektiviseringsuppdrag, men till skillnad från hur de styrande brukar göra så lägger vi dem inte på välfärden.

Med vår resultatbudget uppnår vi ett resultat som ligger 30,7 miljoner kronor högre än de styrande under perioden 2022–2025. Detta trots att vi sänker skatten med 75,5 miljoner under samma period. Detta går ihop genom att vi har 86,2 miljoner kronor lägre nettokostnader än de styrande och 20 miljoner kronor högre utdelning från bolagen.

Resultatbudget <i>Belopp i mnr</i>	Budget 2021	Rev bud 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025
Verksamhetens intäkter och kostnader	-8 975	-9 000	-9 371	-9 606	-9 874	-10 225
- varav effektivisering generellt	70	70	32	160	193	54
Avskrivningar	-280	-280	-305	-317	-328	-321
Verksamhetens nettokostnader	-9 255	-9 280	-9 676	-9 923	-10 202	-10 546
Skatteintäkter	7 242	7 242	7 654	7 915	8 139	8 464
- Därav sänkt skatt 5 öre			-18	-19	-19	-20
Generella statsbidrag och utjämning	2 077	2 119	2 121	2 107	2 172	2 193
Summa skatteintäkter och utjämning	9 319	9 361	9 775	10 022	10 311	10 657
Verksamhetens resultat	65	82	99	98	110	110
Finansnetto	172	172	218	225	220	205
- finansnetto exkl. utdelning	125	125	160	155	150	135
- utdelning från bolagen	47	47	58	70	70	70
Årets resultat	237	254	317	323	330	315
Årets resultat genom skatter och generella statsbidrag	2,5%	2,7%	3,2%	3,2%	3,2%	3,0%
Verksamhetens resultat genom skatter och generella statsbidrag	0,7%	0,9%	1,0%	1,0%	1,1%	1,0%

Ekonomiska nyckeltal - utveckling	2022	2023	2024	2025
Nettokostnadernas andel av skatteintäkter	99,0%	99,0%	98,9%	99,0%
Årlig ökning av skatteintäkter %	4,9%	2,5%	2,9%	3,4%
Årlig ökning av nettokostnader %	4,4%	2,5%	2,8%	3,6%
Finansnettots andel av skatteintäkter	2,2%	2,2%	2,1%	1,9%

3.2 Driftbudgetramar

Driftnämnd/anslag, belopp i miljoner kronor	ÖSB 2021	Styret 2022	SD 2022	Skillnad
Summa nämnder	8 805,8	9 119,4	9 120,4	1,0
Programnämnd Barn- och utbildning	3 854,9	4 017,4	4 038,4	21,0
Programnämnd Social välfärd	3 282,8	3 392,0	3 419,5	27,6
Programnämnd Samhällsbyggnad	700,9	708,7	686,8	-21,9
Vuxenutbildning- och arbetsmarknadsnämnd	540,3	549,4	543,7	-5,7
Kommunledning	45,5	46,4	37,8	-8,6
Kommunstyrelseförvaltning	371,1	391,2	379,8	-11,4
Landsbygdsnämnd	6,2	6,3	6,3	0,0
Stadsrevision	3,9	3,9	3,9	0,0
Valnämnd	0,2	4,2	4,2	0,0
Utrymme för kommunstyrelsen	292,5	438,6	416,1	-22,4
Oförutsedda behov – Kommunstyrelsen	26,0	19,0	9,5	-9,5
Oförutsedda behov – KS utskott	1,6	2,2	1,4	-0,8
Utrymme för överfört resultat	10,0	10,0	10,0	0,0
Utrymme för generella kostnadsökningar	192,6	226,9	226,9	0,0
Utrymme för kostnadsökningar investeringar ofördelat	56,4	171,3	169,3	-1,9
Utrymme för ianspråkstagande av eget kapital		5,7	2,2	-3,5
Riktat omprövningskrav tolkkostnader			-4,0	-4,0
Reducering av arvoden ofördelat			-2,7	-2,7
Satsning naturvård		1,5	1,5	0,0
Politiskt utrymme	6,0	2,0	2,0	0,0
Kommungemensamma verksamheter	243,7	249,0	249,3	0,3
Nerikes brandkår	86,5	87,5	87,5	0,0
Omställning och kompetens	10,0	10,0	10,0	0,0
Övrigt	28,3	33,3	63,0	29,7
Länsmusiken	38,6	38,6	32,8	-5,8
Länsteatern	6,1	6,1	4,9	-1,2
Örebro Läns Flygplats AB	17,0	17,4	0,0	-17,4
Örebrokompaniet	22,7	24,0	21,0	-3,0
Facklig verksamhet	18,4	17,1	17,1	0,0
Utrymme för kompetensförsörjning	13,0	13,0	13,0	0,0
Sociala investeringar	3,0	2,0	0,0	-2,0
Kommungemensamma statsbidrag	-86,0	-70,1	-70,1	0,0
Flyktingstatsbidrag	-48,0	-32,1	-32,1	0,0
Maxtaxa BO	-38,0	-38,0	-38,0	0,0
Finansiering	-281,4	-345,3	-345,3	0,0
Personalförsäkringsnetto	-286,4	-322,9	-322,9	0,0
Pensionskostnader	416,0	411,0	411,0	0,0
Semesterlöneskultförändringar	20,0	20,0	20,0	0,0
Kapitalkostnader	-346,2	-368,6	-368,6	0,0
Försäljning tomträtter	-20,0	-20,0	-20,0	0,0
Exploateringsintäkter	-65,0	-65,0	-65,0	0,0
Avskrivning lån	0,2	0,2	0,2	0,0
Driftbudget totalt	8 974,6	9 391,5	9 370,4	-21,1

3.3 Effektiviseringsuppdrag

För att finansiera satsningar inom välfärden och för att stärka tryggheten för vanliga Örebroare föreslår vi alltså utökade effektiviseringar på utvalda områden jämfört med de styrande. Dessa kan hämtas hem dels genom effektiviseringar av ineffektiva arbetsmarknadsåtgärder, genom att anamma hårdare kontroller för försörjningsstöd (Södertäljemodellen), samt genom besparingar på resor och konferenser.

Nedan redovisas de generella effektiviseringsuppdragen som vi föreslår per nämndområde:

Effektiviseringsuppdrag (SD)	
Programområde samhällsbyggnad (1% av ram)	7
Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden (2,5% av ram)	14
Kommunstyrelseförvaltningen (3% av ram)	11
Summa (mnkr)	32

3.4 God hushållning med skattemedlen

Vi ska inte ta ut mer i skatt än vad som behövs för att klara välfärden. För kommande budgetår 2022 ser vi ett utrymme för en liten skattesänkning om 5 öre per hundralapp från år 2022. Vi är övertygade om att detta kan möjliggöras genom bättre hushållande av skattemedlen.

→ **För 2021 sänks skattesatsen till 21 kronor och 30 öre.**

Det finns många områden som kommunen behöver jobba med för få skattepengarna att räcka, men vars effekter vi inte räknat på till den här budgeten. Några av dessa områden är:

- **Bli bättre på att söka de statsbidrag som vi är berättigade till.**
- **Minska kostnaderna för personal i omställning.**
- **Minska kostnaderna för avgångsvederlag.**
- **Gör Örebro kommun mindre attraktivt för nyanlända så att kostnadstrycket på Örebro kommun minskar.**
- **Stimulera till frivillig återvandring av personer i utanförskap.**
- **Motverka åldersbedrägerier bland ensamkommande.**
- **Stoppa onödiga symboliska utgifter så som HBTQI-diplomeringsar.**
- **Eftersträva stopp för flyktingmottagande i kommunen.**

4. Kommunövergripande strategier

4.1 Vitaliserad demokrati, stärkt medborgarinflytande och ökad transparens

Det är av stor vikt att kommuninvånarna känner sig delaktiga i de kommunala beslutsprocesserna och att folkvalda har god insyn i alla kommunens verksamheter. Vi vill därför att beslut i särskilt viktiga och övergripande frågor, inte minst inom invandringspolitiken, ska föregås av kommunala folkomröstningar, rådslag eller undersökningar. Därför ska möjligheterna för medborgare att påverka politiken ökas genom att kommunen öppnar upp för medborgarförslag och E-petitioner. För insynens skull ska samtliga partier också erbjudas insynsplatser i bolagsstyrelser, nämnder, utskott och beredningar om partiet inte innehar ledamots- eller ersättarplats. En annan viktig del i att vitalisera den lokala demokratin är att medborgarna har förtroende för politiken och att de politiska rörelserna bygger på traditionellt folkrörelsearbete. Alltför vidlyftiga kontanta stöd till partierna och alltför generösa politikerlöner riskerar att minska förtroendet för politiken och motverkar det traditionella folkrörelsearbetet. Därför vill vi halvera det kommunala partistödet till partierna och minska kommunalrådsarvodena med en fjärdedel.

- **Beslut i särskilt viktiga och övergripande frågor ska föregås av kommunala folkomröstningar, rådslag eller undersökningar.**
- **Kommunen ska vara öppen för medborgarförslag i både nämnder och fullmäktige.**
- **Möjlighet för kommuninvånare att lämna in förslag och samla stöd elektroniskt ska införas.**
- **Alla partier som är invalda i kommunfullmäktige ska ha rätt till insynsplatser i bolagsstyrelser, nämnder, utskott och beredningar om partiet inte innehar ledamots- eller ersättarplats.**
- **Det kommunala partistödet ska halveras.**
- **Löner och arvoden för yrkespolitiker ska sänkas med 25 procent.**

4.2 Strategi för jämställdhet

Mycket av jämställdhetsarbetet i Örebro kommun har under en längre tid riktat in sig på utfall där målbilden är en jämn könsfördelning. För att uppnå ett jämnt utfall krävs det inte helt sällan att det görs avkall på förutsättningarna, exempelvis genom kvotering, likväl som att utfallet måste betraktas som sekundärt om förutsättningarna ska hållas likvärdiga. Sverigedemokraterna tror på människans egen förmåga att göra adekvata val utifrån sina egna förutsättningar och önskemål. Politikens roll är inte att styra över människor baserat på könstillhörighet, utan att i stället skapa likvärdiga förutsättningar, oavsett kön.

- **Det överordnade målet för kommunens jämställdhetsarbete ska vara att ge alla samma förutsättningar.**

4.3 En mer småföretagsvänlig kommun

Kommunen ska i högre utsträckning prioritera att skapa ett gott företagsklimat för småföretagen. Det kan vi göra dels genom att förbättra den kommunala servicen till företag och genom att förändra hur kommunen upphandlar sina avtal. Allt för ofta ställs idag för skarpa skall-krav i kommunala upphandlingar som får till följd att de små företagen slås ut. Vi menar att upphandlingar i stället ska utformas på ett sådant sätt att det gynnar små och lokala företag. Detta kan vi göra genom att minska storleken på kontrakt, förbättra och förenkla information, förlänga anbudstider och dela upp större upphandlingar i mindre delar. Örebro har ett fördelaktigt läge som knutpunkt för logistiken genom att flera år i rad ligga i toppen av rankingen "bästa logistikläge" vilket ger mycket goda förutsättningar för ett gynnsamt företagsklimat.

- **Rimligare skall-krav i kommunala upphandlingar.**
- **Kommunen ska eftersträva att minska storleken på kontrakt genom att dela upp upphandlingar i mindre delar.**
- **Förbättra och förenkla information kring upphandlingar.**
- **Örebros gynnsamma logistiska läge ska tillvaratas.**
- **Örebro kommun ska vara lyhörd inför de lokala företagens behov.**

4.4 Kommunen ska vara en bra arbetsgivare

Örebro kommun ska erbjuda en god och trygg arbetsplats där de anställda trivs och växer i sina uppdrag. Tyvärr ser vi idag hur arbetsvillkoren för främst kvinnor i offentlig sektor är under all kritik med en alltmer otrugg arbetsmiljö, skenande stress och höga sjukskrivningstal. En starkt bidragande orsak till den psykosocialt dåliga arbetsmiljön beror på de ofrivilligt delade turerna och personal i omställning. En stor del av att vara en bra arbetsgivare är att säkerställa att personalen känner sig trygg på sin arbetsplats. Kommunen ska verka för ett utökat personskydd för de yrkeskategorier som möter hot och våld i sitt arbete. I stället för att öronmärka pengar till någon särskild satsning som inte passar alla, så skapar vi i stället en pott där verksamheterna kan äska pengar till trygghetsfrämjande insatser. Trygghetsfrämjande insatser kan till exempel handla om utbyggnad av personlarm, tillfällig ökning av personalstyrkan, skyddsutrustning och väktare. Det kan även inkludera andra insatser som är relaterade till att öka tryggheten och förbättra arbetsmiljön på arbetsplatsen. Personalen i Örebro kommun ska också känna sig trygg i att inte smittas av farliga sjukdomar. Därför ska kommunen alltid erbjuda kostnadsfri vaccination mot TBC och säsongsinfluensa till personal i de verksamheter som i högre grad än andra är utsatta för smittorisker.

När man som anställd i Örebro kommun möter medborgare, är det viktigt att man uppför sig professionellt och ger ett neutralt intryck. De som jobbar i kommunen ska därför alltid förväntas bära en politiskt och religiöst neutral klädsel. Örebro kommun ska alltid behandla alla arbetssökande lika, ingen form av så kallad positiv särbehandling ska förekomma när kommunen rekryterar eller kallar till arbetsintervju. Att tillhöra en underrepresenterad grupp i ett yrke, exempelvis manlig arbetssökande till förskolan, ska inte ses som meriterande. Samtliga arbetssökande ska i stället bemötas som individer och bedömas utifrån sina individuella kvalifikationer, något annat förfarande är uppenbart diskriminerande. Därför vill vi avskaffa positiv särbehandling som verktyg vid rekrytering. Kommunens anställda ska alltid känna att det är tryggt att lyfta missförhållanden till ytan. Kommunen har idag en visselblåsarfunktion som är ett fundamentalt viktigt verktyg för just detta syfte. Det är dock beklämmande att så få medarbetare i våra verksamheter vet om att vi har denna funktion. Därför vill vi se över hur vi bättre kan informera om visselblåsarfunktionens existens och även säkerställa fortsatt utveckling och förbättring av denna funktion.

- **Kommunen ska påskynda arbetet med att avskaffa de ofrivilligt delade turerna.**
- **Kommunen ska verka för utökat personskydd för de yrkeskategorier som möter hot och våld i sitt arbete.**
- **Kommunen ska erbjuda kostnadsfri vaccination för TBC och säsongsinfluensa till personal i verksamheter som i högre grad är utsatt för smittorisk än andra.**
- **En politiskt och religiöst neutral klädkod ska gälla för kommunens anställda.**
- **Positiv särbehandling ska inte förekomma inom Örebro kommuns verksamheter.**
- **Kommunens visselblåsarfunktion ska förbättras.**

4.5 Omarbetad kostpolicy

4.5.1 Effektivisera specialkosten

Inom skolan, men även inom andra kommunala verksamheter, är det vanligt att specialkost i olika former produceras varje dag. Intolerans mot gluten och laktos tillhör de vanligaste anledningarna till behov av specialkost. Det finns även fall där behov av specialkost åberopas av rent religiösa skäl. Sverigedemokraterna ser ett stort behov av att effektivisera tillverkningen av mat, dels för att underlätta för personalen och för att hålla kostnaderna nere. Därför ser vi inget behov för skattebetalarna att stå för kostnaden för de extra maträtter som tillverkas för att uppfylla religiösa krav.

I stället vill vi tillsätta en utredning för att se över, omarbota och effektivisera menyerna i våra verksamheter. Syftet är att inkludera så många personer som möjligt, som idag är i behov av specialkost, till att i högsta möjliga grad kunna äta huvudalternativet i stället. När det även erbjuds vegetariska rätter som andrahandsalternativ, borde detta sammantaget vara tillräckligt så att behov av specialkost sällan uppstår.

- **Utred möjligheterna att minska kostnader för specialkost genom att utarbota välbalanserade huvudalternativ som minimerar behovet av specialkost.**
- **Specialkost som produceras av religiösa skäl ska inte bekostas av skattebetalarna.**

4.5.2 Upphandlingar som gynnar lokala näringar

Den mat vi får i oss är bland de viktigaste aspekterna i våra liv. Inte enbart kopplat till att den är näringsrik, utan också att den smakar gott och är tilltalande. En fråga som vuxit fram genom åren är intresset för matens ursprung. Detta är viktigt kopplat till miljö och ekonomi, men även smak. I dagens internationellt sammankopplade värld, är ett fokus kring den lokala näringen och våra närliggande producenter mer central än någonsin. Konkurrenten gentemot andra länder är stor. Med varierande krav i de olika länderna, innebär det att exakt samma livsmedel inte bara skiljer sig i prisnivå, utan också innehar en växlande kvalitet. Ännu har det inte tydligt bevisats att ekologiska livsmedel från andra länder skulle vara av bättre kvalitet än konventionellt producerad mat från Sverige. De svenska kraven håller alltså sådan hög standard, att även de konventionellt producerade livsmedlen från Sverige oftast är lika bra eller bättre än andra länders ekologiska livsmedel.

I regeringens livsmedelsstrategi för Sverige sätter man ett inriktningsmål att 30 procent av den svenska jordbruksmarken ska utgöras av certifierad ekologisk jordbruksmark och 60 procent av den offentliga livsmedelskonsumtionen ska utgöras av certifierade ekologiska produkter år 2030. Ur miljösynpunkt och med syfte att gynna lokala näringsidkare, vill Sverigedemokraterna ändra kommunens fokus från att följa regeringens livsmedelsstrategi kopplat till ekologiskt, till att inrikta sig på lokalproducerade livsmedel. I enlighet med EU:s frihandelsavtal kan vi dock inte uteslutande handla från svenska producenter, därför ställer vi kravet att svenska regelverk ska uppfyllas och att motsvarande nivå av den svenska djurskyddslagstiftningen måste upprätthållas av producenten, vid inköp och upphandling av animaliska livsmedel. Vegetabiliska livsmedel ska i första hand köpas in från lokala producenter och i andra hand från vårt närområde.

- **Andelen lokalproducerade livsmedel som kommunen köper in ska öka.**
- **Animaliska livsmedel ska endast köpas in från producenter som uppfyller kraven enligt svenska regelverk och i motsvarande nivå med svensk djurskyddslagstiftning.**
- **Vegetabiliska livsmedel ska i första hand köpas in från lokala producenter och i andra hand ifrån vårt närområde.**

4.5.3 Vildsvinskött som nytt köttalternativ

Med fokus på lokalproducerade livsmedel vill Sverigedemokraterna även utreda möjligheterna att börja köpa in vildsvinskött som en del av kommunens verksamheters vardagliga kost. Vildsvinskött är inte bara lokalproducerat utan även etiskt riktigt, då vildsvin per automatik levit ett fritt och naturligt liv. Vid ett eventuellt införande skulle detta också innebära att fler vildsvin skjuts, vilket är ett ansenligt önskemål från boende på landsbygden.

- **Utred möjligheterna att köpa in vildsvinskött som ytterligare ett köttalternativ till våra verksamheters menyer.**

5. Direktiv till de kommunala bolagen

De kommunala bolagen ska bidra till en god utveckling för kommunen som helhet och ge avkastning till kommunen när utrymme uppstår. För kommande treårsperiod anser vi att avkastningen från de kommunala bolagen ska vara 58 miljoner kronor år 2022 och 70 miljoner kronor per efterföljande år. Detta innebär en utdelning som är fem miljoner kronor högre än de styrande partiernas och merparten av detta kan hämtas hem genom sänkta styrelsearvodet för de politiker som sitter i styrelserna.

5.1 Örebro Rådhus AB

Kommunkoncernens moderbolag Örebro Rådhus AB äger och förvaltar aktier, kommunens hel- och delägda aktiebolag, svarar för ekonomisk uppföljning av dotterbolagen och förmedlar information om dotterbolagens verksamhet till kommunstyrelsen. Moderbolaget ska bidra till arbetet med en socialt och ekonomiskt hållbar utveckling för kommunen som helhet.

5.2 Örebrobostäder AB

Den viktigaste uppgiften för Örebrobostäder AB (ÖBO) är att tillhandahålla hyresbostäder till rimliga priser för resurssvaga grupper såsom ungdomar och pensionärer, men även agera för att uppnå en större variation av boendeformer i vissa områden. Kommunen ska vid nybyggnation eftersträva en blandning av olika boendeformer för att öka kontaktytorna mellan olika inkomstgrupper och underlätta assimilerings av invandrade personer. I samma syfte ska en del av ÖBO:s hyresbestånd kunna omvandlas till bostadsrätter om de boende så önskar.

Renoveringar leder ofta till dramatiska hyreshöjningar. Lyckligtvis finns det lösningar som kan mildra detta. Hyresgästerna kan själva stå för till exempel trappstädning och byte av glödlampor i trapphus och tvättstuga, i utbyte mot en hyresrabatt. Bättre isolerade dörrar och fönster ger minskad energiförbrukning, som även det borde komma hyresgästen till del genom en minskning av den framtida hyreshöjningen. För att motverka boendesegregationen ska ÖBO alltid ställa krav på förvärvsinkomst för de under 60 år utanför kommunen som önskar flytta till en bostad som förvaltas av ÖBO. Man ska alltid ställa krav på fast inkomst för reguljära bostadssökande som söker bostäder i särskilt utsatta områden såsom: Vivalla, Oxhagen och Varberga.

ÖBO ska inte kvotera lägenheter till nyanlända. Sverigedemokraterna vill att de lägenheter som idag kvoteras, i stället ska användas till våra egna medborgare som är i sociala behov av förtur till lägenheter, såsom hemlösa. Kvotering upplevs som orättvist då bostadskön till en lägenhet blir allt längre, nu är det flera års väntetid även för de mindre attraktiva stadsdelarna som ligger långt från centrum.

5.3 Länsmusiken i Örebro AB

Bolaget ska i högre grad söka sin finansiering ifrån marknaden, för att kunna bli mindre beroende av den mycket omfattande ekonomiska assistansen man idag får från kommunen.

5.4 Länsteatern i Örebro AB

Länsteatern marknadsförs idag som "Örebro Teater" vilket är förvirrande för länsinvånare, då det inte är direkt uppenbart att Örebro Teater är samma sak som Länsteatern. Detta skapar också en negativ signal att Örebro kommun försöker överta Länsteatern som sin egen. I ett läge när många inom länet känner ilska kring den centralisering som uppfattas ske kopplat till Region Örebro län, så ska inte Örebro kommun hamna i dåliga dager för ett beslut som vi själva inte har tagit. Länsteatern har i sak inte ändrat sitt namn till "Örebro Teater" man har enbart valt att marknadsföra sig som det. Därav vill vi att Örebro kommun tydligt samverkar med Länsteatern i Örebro AB om att återgå med att marknadsföra sig som just Länsteatern i Örebro.

- ➔ **Tillkännage och aktivt driv frågan i ägarmöten och andra relevanta forum att Länsteatern i Örebro AB presenterar och marknadsför sig som länsteater och därmed upphör med det kommunikativa arbetet att presentera och marknadsföra sig som "Örebro Teater".**

5.5 Kumbro Vind AB

Idag finns det en övertro på vindkraften i Sverige. Hos många ses just vindkraft som en förnybar framtida energiproduktion, som tar oss vidare från kärnkraft och "smutsig el" till en omställning med helt grön energi. Vindkraften har dock många problem som sällan lyfts fram i ljuset. Förutom det uppenbara i att vindkraft endast producerar el när vindarna tillåter, så är energieffekten varje verk producerar högst varierande. Detta medför stora bekymmer i våra kraftledningar, som är byggda för jämna överföringar av el. Sverige har idag två stora utmaningar när det kommer till elproduktion. Det primära är behovet av en utbyggd elproduktionen i sin helhet. Vårt samhälle har aldrig tidigare varit så beroende av just el. Utökningen av elfordon, tekniska enheter och en gigantisk omställning inom industrin, kräver en massiv produktion av el och att den finns tillgänglig på en prisvärd nivå. I delar av landet har vi redan effektbrister, som för tillfället beror på att kraftledningarna i sig har nått sin fulla kapacitet. Detta är en utveckling som kommer sprida sig vidare i landet om inte rätt investeringar och prioriteringar görs inom kort.

I takt med ökat behov av el, ojämna effekter i ledningar och nedstängning av Ringhals två reaktorer, har också priserna i sig ökat de senaste månaderna. Den el vi i Sverige inte klarar av att producera vid givna tillfällen, importeras i dessa lägen från andra länder. Elen är då oftast producerad med sämre energislag och importpriserna fluktuerar, men är oftast dyrare än svenskproducerad el. Att då lägga så stor tillit till vindkraft, som direkt påverkar många av dessa aspekter, är inte försvarbart. Vindkraftverken i sig medför även flertalet negativa aspekter för närområdet där de är placerade. Förutom att medföra buller, dödar ett vindkraftverk också i snitt tio fåglar per år, som lägst. De snurrande bladen eroderar även när de utsätts för vind, regn, snö och is. Små bitar av plast lossnar då från ytan och sprids vidare ut i naturen. Enligt uppskattningar släpper ett vindkraftverk ifrån sig omkring sex ton mikroplaster under 15 år. Vindkraften kan därmed inte klassas som miljövänlig, trots att den som bekant inte släpper ut särskilt mycket koldioxid.

Kumbro Vind AB har idag som uppgift att äga och producera vindkraft, men har stundvis dragits med förluster som tyngt skattebetalarna. Att Örebro kommun förvaltar ett eget energibolag, när energiproduktion inte tillhör den kommunala kärnverksamheten, gör att vi inte anser att fortsatt ägande av bolaget är försvarbart. Sverigedemokraterna vill därför avyttra Örebro kommuns andel i bolaget Kumbro Vind AB.

→ **Avyttra Örebro kommuns andel i bolaget Kumbro Vind AB.**

5.6 Kumbro Stadsnät AB

Bolaget har som ändamål att skapa ett öppet och operatörsberoende bredbandsnät i Örebro kommun och Kumla kommun. Detta samarbete ger anslutning till de bägge kommunernas förvaltningar, som i sin tur ger möjligheten för anslutning till olika företag, hushåll och organisationer. Under år 2022 ska bolaget fortsätta genomföra utbyggnad av bredbandsnätet i tätorter på landsbygden och om möjligt höja ambitionsnivån till att även inkludera hushåll som ligger utanför tätorterna.

5.7 Biogasbolaget i Mellansverige AB

Det går mode i vilket som ska vara det framtida drivmedlet. Biodiesel, biogas, vätgas och eldrift är flera av kandidaterna. Men om kommunen bygger ut sin fordonsflotta utefter ett enskilt drivmedel, som kan bli omodernt och fasas ut, då måste hela fordonsflottan säljas. Vem skulle kunna tänkas vara intresserad av att köpa ett fordon, där drivmedlet är på utgång och snart inte går att köpa?

Förutom kommunen finns det redan en privat producent i kommunen och ytterligare en aktör sett i länet som kan erbjuda gas till den som har behov. Med flera aktörer på marknaden i vårt närområde, finns därmed inte heller något behov för kommunen att utveckla sin verksamhet inom området. Den tidigare viktiga uppstarts- och experimentfasen är numera avklarad och även beprövad gentemot marknaden. Drivmedelsproduktion tillhör inte den kommunala kärnverksamheten, därför ska Örebro kommuns andel i bolaget säljas.

→ **Avyttra Örebro kommuns andel i Biogasbolaget i Mellansverige AB.**

5.8 Örebrokompaniet

Örebrokompaniets uppdrag är att bedriva marknadsföring av Örebro, bedriva turistverksamhet, främja privat- och affärsturism i Örebro, samt skriva avtal om marknadsföringsstöd av Örebros elitidrottslag. Mot bakgrund av senaste tidens avslöjanden kring missförhållanden i bolaget, anser vi att kommunen bör strama åt sitt stöd till Örebrokompaniet.

5.9 Örebro Läns Flygplats AB

Det kommunala delägandet i Örebro Läns Flygplats AB är och har varit en kostsam historia för skattebetalarna. Flygplatsens möjlighet att gå med vinst är i princip obefintlig, även på lång sikt, eftersom det råder en överetablering av regionala flygplatser i Mellansverige. Utbudet är helt enkelt större än efterfrågan. Alldeles för många kommuner i Mellansverige håller liv i sina flygplatser genom kostsamma varianter av konstgjord andning. Sverigedemokraterna har självklart inget emot att det finns en flygplats i vår region, men vi anser inte att en sådan ska bedrivas på bekostnad av kommunens skattebetalare. Speciellt inte när vi har stora behov inom äldreomsorgen, skolan och barnomsorgen.

I den mån som regionala flygplatser överhuvudtaget ska tillhandahållas av det offentliga, så bör den större frågan lösas om vilka flygplatser som ska finnas i Sverige och var. Sverigedemokraternas inriktning är att de mindre flygplatserna ska ägas av staten och i grunden finansieras genom de vinster som de större flygplatserna gör, likt den finska modellen. Vi vill inte slösa kommunens pengar på att försöka hålla liv i en flygplats som rimligen ligger under statens ansvar, därför vill vi avyttra Örebro kommuns ägarandel i Örebro Läns Flygplats AB.

→ **Avyttra Örebro kommuns andel i bolaget Örebro Läns Flygplats AB.**

5.10 Örebro Parkering AB

Vi har hela tiden ansett att kommunens parkeringsverksamhet inte behöver bedrivas i bolagsform utan ser hellre att verksamheten flyttar tillbaka till den kommunala tekniska förvaltningen. Bolagets problemtungda start och dess oförmåga att leva upp till de förväntningar som fanns på det har styrkt oss i denna uppfattning.

→ **Avveckla bolaget Örebro Parkering AB och flytta över verksamheten till Örebro kommuns tekniska förvaltning.**

6. Invandring och mångkultur

Sverigedemokraterna motsätter sig inte invandring, vi menar att invandring måste hållas på en sådan nivå och vara av sådan karaktär att den inte utgör ett hot mot vår nationella sammanhållning eller mot vårt lands välfärd och trygghet. Tyvärr ligger vi inte på en sådan nivå idag, utan ser i stället hur invandringen lett till stora påfrestningar för välfärden, segregation, samt ökad brottslighet och religiös fundamentalism. Det är idag svårt att avgöra exakt hur mycket asylinvandringen har kostat kommunen. Vi vet hur mycket vi får i statsbidrag av Migrationsverket, men det täcker bara en del av de initiala kostnaderna för mottagande och få eller inga av de långsiktiga kostnaderna. Samtidigt är kostnaderna utspridda på en mängd olika kostnadsposter inom kommunen. Vi tycker det är viktigt att invandringens ekonomiska och sociala kostnader redovisas tydligt inför medborgarna. För att skapa ett större budgetutrymme för välfärdssatsningar, ska kommunen försöka minska inflödet av migranter till kommunen, undersöka billigare boendelösningar för anvisade flyktingar, minska kostnader för tolk och hemspråksundervisning, minska bidragen till invandrarföreningar vars syfte är att upprätthålla och förstärka hemlandets kultur och identitet i Sverige och uppmuntra till frivillig återvandring för personer i utanförskap.

6.1 Örebro kommun behöver en lång invandringspaus

Örebro kommun har under lång tid tagit emot alldeles för många flyktingar, därför ska kommunen nu göra allt för att minska inflödet av nya migranter. Eftersom Örebro har en relativt stor andel utrikesfödda jämfört med andra kommuner, anser vi att kommunen ska eftersträva att under etableringstiden placera flyktingar i andra kommuner, företrädesvis i de vänsterstyrda kommuner vars kommunstyren är mest positivt inställda till flyktingmottagning. Detta torde vara fullt möjligt eftersom ett flertal kommuner uttryckligen har nischat sig i frågan och öppet hävdat att migrationen leder till en ekonomisk vinst för dem.

Örebro är en kommun som i sin helhet fortsatt har stora utmaningar utifrån utbildningsnivå, arbetslöshet och bidragsberoende, varför vi vill att så många bostadsområden som möjligt ska betraktas som ett område med socioekonomiska utmaningar och därmed inte vara tillämpliga för boende enligt EBO.

- **Örebro kommun ska ansöka om undantag från bosättningslagen.**
- **Örebro kommun ska ansöka om att undanta så många av sina bostadsområden som möjligt från rätten till dagersättning.**
- **Örebro kommun ska i första hand placera nyanlända flyktingar i andra kommuner, företrädesvis i de kommuner vars kommunstyren anser sig se stora fördelar med flyktingmottagande.**
- **Örebro kommun ska utöva påtryckningar gentemot staten för ökat kommunalt självbestämmande gällande invandringspolitik.**
- **Eventuella planer av nya privata förläggningar för asyl- och anhöriginvandrare ska omedelbart stoppas.**

6.2 Motverka det hitresta tiggeriet

Tiggeridebatten har pågått i många år och är fortfarande aktuell. Tiggeriet medför många problem för det samhälle där det accepteras - multikriminella nätverk kan använda tiggeri i kombination med människohandel som binärningar. Människor känner sig påhoppade i det offentliga rummet och tältläger uppförs utan tillstånd på både privat och offentlig mark. Samtidigt löser tiggeriet ingenting, då problemet med fattigdomen bland minoriteter i Rumänien och Bulgarien är av strukturell karaktär och kan således inte lösas genom individuella allmosor. Snarare riskerar minoriteternas stigmatisering och utsatthet att befästas om tiggeriet tillåts fortgå. Lyckligtvis är det inte längre enbart Sverigedemokraterna som numera vill införa ett nationellt tiggeriförbud, men det nationella förbudet lyser än så länge med sin frånvaro. Därför anser vi att kommunen, i väntan på ett sådant nationellt förbud, ska göra all som går för att förbjuda tiggeri i en så hög utsträckning som möjligt. I praktiken innebär det att införa tiggerifria zoner i staden, som flera andra kommuner redan har gjort. Kommunen ska inte heller, som idag, underlätta för de internationella tiggerariga att kunna verka i Sverige genom att via samarbetspartners erbjuda dem särskilt härbärge med kost och logi.

- **I väntan på nationellt tiggeriförbud ska tiggeri förbjudas i utvalda områden i staden.**
- **Kommunen ska inte bidra till att bekosta kost och/eller logi åt hitresta utländska tiggare.**

6.3 Högre krav - Anpassning i stället för integration

Sverigedemokraterna är anhängare till talesättet "ta seden dit man kommer" och erbjuder som alternativ till integrationspolitiken att det ska ställas förväntningar och krav på invandrare, att de ska anpassa sig till det svenska samhället. Så är det tyvärr inte idag. Årligen utdelas miljoner i kommunala skattepengar till invandrarföreningar vars syfte är att bevara invandrades ursprungliga kulturella identitet i det nya landet. I skolan tillåts elever lämna ordinarie lektioner för att gå på hemspråksundervisning och vuxenutbildningen erbjuder bönerum. Vid kontakt med kommunen erbjuds ofta tolk helt kostnadsfritt, även till personer som bott i Sverige i decennier och som borde förväntas ha lärt sig svenska. Sverigedemokraterna anser inte bara att detta sänder fel signaler, utan att det också är kontraproduktivt och i stället leder till en ökad segregation. Kravlösheten måste ersättas av höjda förväntningar. Vi menar att det största ansvaret för individens integration i det nya samhället främst ligger hos individen själv.

Politiken ska dock sträva efter att tillgängliggöra och sänka trösklarna till det svenska samhället och dess majoritetskultur. Ett viktigt sätt som kommunen kan göra för att möjliggöra detta och underlätta assimilation på är att erbjuda en god samhällsorientering till alla nyanlända. Köerna till samhällsorienteringen måste kortas och kursinnehållet utökas för att detta ska kunna bli möjligt på riktigt. Sverigedemokraterna vill även höja medborgarskapets status, medborgarskapet ska ses som ett privilegium vilket man förtjänar genom att anstränga sig. Därför vill vi göra kommunens ceremoni för nyblivna svenska medborgare mer exklusiv och högtidlig. För att få hedras i kommunens ceremoni ska man först ha visat att man intresserat sig för och skaffat sig kunskap om, sitt nya hemlands språk och samhällsliv.

- **Samhällsorienteringen för nyanlända ska förlängas.**
- **Skattefinansieringen av föreningar vars verksamhet syftar till att bevara och befästa invandrades ursprungliga kulturella identiteter ska avvecklas.**
- **Restriktiva regler ska gälla för anlåtande av tolkar - undantaget teckentolkar.**
- **Kommunal service och information ska i regel endast ges på svenska och de nationella minoritetsspråken.**
- **Kommunen ska kräva språktest samt prov i svenskt samhällsliv, med godkänt resultat, för de invandrare som önskar delta i kommunens ceremoni för nyblivna svenska medborgare.**
- **Kommunens verksamheter ska inte tillhandahålla bönerum.**

6.4 Öka återvandringen

Örebrons befolkning har ökat rejält de senaste åren. En stor del av befolkningsökningen består av invandring med utomeuropeisk bakgrund, många från denna grupp har haft svårt att etablera sig i samhället. De som invandrat till kommunen har ofta bosatt sig i redan invandratäta stadsdelar som dras med hög arbetslöshet, kriminalitet och social oro. Samhället i stort har inte klarat av att tillskapa arbetstillfällen, bostäder, lärare och socialsekreterare i tillräcklig utsträckning, vilket resulterat i att många av de som kommer hit hamnar i ett livslångt utanförskap. Sverigedemokraterna vill därför se över möjligheten att på frivillig basis uppmuntra nyanlända och utrikesfödda i utanförskap att frivilligt kunna återvända till sina respektive hemländer. Vi vill därför inrätta ett kommunalt återvandringsbidrag, utöver det statliga bidraget som redan existerar, samt en återvandringshandläggare som administrerar detta. Ambitionen ska vara att uppmuntra personer i utanförskap att återvända genom att ge den enskilde bra förutsättningar att kunna återvända.

Detta ska finansieras dels genom minskade försörjningsstödskostnader och genom samfinansiering från statligt håll, exempelvis genom projektstöd från Migrationsverket. Vi avsätter 3 miljoner kronor första året för att kunna starta upp denna verksamhet. En annan viktig del i att öka återvandringen är att hjälpa rättsväsendet att upptäcka illegala migranter som gömmer sig för myndigheter. Därför ska kommunens anställda instrueras att omedelbart rapportera misstänkta fall till sina överordnade, för vidare hantering och polisanmälan.

- **Örebro kommun ska erbjuda ett kommunalt återvandringsbidrag.**
- **Kommunen ska inrätta en återvandringshandläggare.**
- **Kommunens anställda ska uppmanas rapportera misstänkta brott mot utlänningslagen.**
- **Ett regelbundet informativt utskick om möjligheterna till återvandring ska göras till utländska medborgare under 65 år som nolltaxerat de senaste fem åren av sitt vuxna liv.**

6.5 Bekämpa islamistisk fundamentalism

På bara några decennier har antalet våldsbejakande islamiska extremister gått från att vara ett nästan okänt fenomen i Sverige, till att nu vara betydligt fler till antalet än det samlade antalet höger- och vänsterextremister. Bara från Örebro kommun har ett tjugotal åkt för att strida för terrorsekten Islamiska Staten. Vi ser med mycket stor oro på den utvecklingen.

Samtidigt vet vi att runt den hårda kärnan av våldsbejakande extremister så finns många som inte själva är våldsbejakande, men som stödjer islamistiska idéer som kvinnans underordnande, förföljelse av sexuella minoriteter, straff för hädelser mot religionen, att lagstiftning ska vara baserad på sharia och andra idéer som inte hör hemma i en västerländsk liberal demokrati. Den hårda kärnan av våldsbejakande extremister och den omgivande islamistiska miljön, utgör tillsammans ett direkt hot mot Sverige på flera plan. Dels mot vår fysiska säkerhet, och mot många av de värderingar och friheter som vi européer länge tagit för givna. Därför är det av största vikt att kommunen gör vad den kan för att motverka att denna miljö får starkare fäste i Örebro.

Tyvärr har kommunen haft en slapp hållning gentemot dessa aktörer. Varje år godkänner kommunen nya ansökningar om bidrag från studieförbundet Ibn Rushd, trots att förbundet under samma period gång på gång hamnat i blåsväder på grund av att man, ensamma eller i samarbete med sina medlemsorganisationer, bjudit in talare som är ökända för antisemitiska, homofoba, och demokratifientliga åsikter och idéer. Man har heller inte haft något att erinra när utlandsfinansierade stiftelser velat starta islamiska förskolor och skolor i Örebro. Denna slapphet måste omedelbart upphöra.

- **Kommunen ska alltid avråda Skolinspektionen från att godkänna ansökningar om nyetablering av friskolor från huvudmän som mottager ekonomiskt stöd från islamistiskt präglade stater eller missionärer.**
- **Kommunen ska så långt det går inom den befintliga lagstiftningens ramar, motverka etableringar av förskolor och skolor med misstänkt islamistiska huvudmän.**
- **Etableringen av fundamentalistiska moskéer ska motverkas.**
- **Kommunen ska ha som policy att dra in de kommunala bidragen till föreningar eller studieförbund som bjuder in homofoba, antivästliga eller teokratiska hatpredikanter.**
- **Kommunen ska ha en särskild strategisk samordnare mot våldsbejakande extremism och hedersförtryck som utslutande jobbar med detta.**
- **En särskild parlamentarisk arbetsgrupp som jobbar med frågor knutna till extremism och fundamentalism ska tillsättas.**
- **En kartläggning ska genomföras, stadsdel för stadsdel, om hur och i vilken omfattning problemet med hedersrelaterat våld, tvångsäktenskap, barnäktenskap, könsstympning och slöjtvång yttrar sig i respektive stadsdel.**

7. Trygghetspaketet

Den upplevda tryggheten i Örebro kommun har försämrats. Narkotikaförsäljning sker öppet på fler och fler platser och gängkriminaliteten med dess effekter har i det närmaste blivit vardag. Kommunen måste sätta ned foten och både stävja och försvåra för brottslingar, samtidigt som de laglydiga medborgarna ska skyddas. Därav har Sverigedemokraterna tagit fram ett omfattande trygghetspaket i syfte att med både förebyggande och aktiva åtgärder bekämpa den kriminalitet och otrygghet som nu råder i vår kommun. Vi har även tagit fram grundläggande förslag gentemot annan typ av otrygghet, där pandemin belyst stora brister i vår kris- och krigsberedskap.

7.1 Utökad kamerabevakning

Idag finns en ökad problematik där många vittnen inte vågar redogöra offentligt vad som uppmärksammats vid ett brott på grund av rädsla för repressalier eller andra överhängande hot. För att motverka denna problematik, samt få fler "ögon" som har möjlighet att uppmärksamma brottsändelser, vill vi se en utökning av kamerabevakning i kommunen. Att ha inspelat material från brottsändelser där både förlopp och förövare kan uppvisas, underlättar Polisens arbete och ökar möjligheterna att snabbare och mer rättssäkert lagföra brottslingar. Att agera illegalt utan att upptäckas ska vara svårt och är ett starkt led i att öka både den upplevda och faktiska tryggheten. Även trygghetskameror, med aktiv övervakning, ska upprättas på platser som i samråd med Polisen bedöms vara lämpligt.

- **Se över vilka platser som är i behov av kamerabevakning i syfte att förebygga och lagföra brott och öka den upplevda tryggheten.**
- **Vid kamerabevakning ska ocensurerade kameror användas, så att det inspelade materialet kan bistå vid polisutredningar.**
- **I de fall kamerabevakning inte tillåts, kan anonymiserad ansiktsgenkänning införas då GDPR tillåter detta.**
- **I samråd och samverkan med Polisen verka för att trygghetskameror uppförs på platser där det utifrån en analys anses lämpligt.**

7.2 Ökad närvaro med väktare och ordningsvakter

Örebro kommun har flertalet uppmärksammade noder där det sker en ökad kriminell aktivitet. Detta rör sig alltifrån droghandel, personrån, misshandel och inbrott, till skadegörelse, ordningsstörning och olovligt uppehälle. För att ha möjlighet att dels lagföra och uppmärksamma fler brott och öka den faktiska tryggheten för befolkningen. Vill vi göra en ordentlig satsning på att finansiera fler väktare och/eller ordningsvakter som både ronderar och vid behov även utför stationär bevakning på särskilt utsatta platser. Exakt plats och typ ska ske dynamiskt utefter behov och i nära samarbete med Polisen.

Huvudsyftet är att ha mer uniformerad personal som med erforderlig utbildning kan hantera eventuellt våldsamma situationer och vid behov gripa samt frihetsberöva individer i väntan på polis. För att kommunen inte ska behöva ta hela kostnaden vill vi även hitta en fungerande finansieringsmodell på sikt, där näringsliv och andra partners är med och bekostar denna trygghetsskapande åtgärd.

- **Satsningarna på kommunalt finansierade väktare och ordningsvakter ska kraftigt öka för att stärka bevakningen på platser som upplevs som otrygga och är särskilt utsatta.**
- **En dynamisk bevakningsmodell ska tas fram i samråd med Polisen för att kontinuerligt och effektivt stävja brottslig verksamhet på uppmärksammade platser.**
- **Hitta en bredare finansieringsmodell för detta tillsammans med handlare eller andra partners.**

7.3 Förbättrad och utökad belysning

Tillfredsställande belysning under dygnets mörka timmar är avgörande för den upplevda tryggheten. Kommunen behöver därför se över sin gatubelysning för att säkerställa att den ger en tillfredsställande ljusbild och en god överblick av omgivningen. Områden och platser som idag upplevs otrygga, på grund av dålig belysning, måste identifieras och åtgärdas. Släckt och/eller trasig gatubelysning måste prioriteras av Tekniska förvaltningen att skyndsamt åtgärdas.

Vidare vill vi också ge polisen utökade möjligheter att vid behov, det vill säga vid fara för brottslighet eller oroligheter, kunna lysa upp hela områden i staden. Detta system kallas "kaosbelysning" och finns redan i viss utsträckning i Örebro, men vi tror att en implementering i större skala skulle kunna bidra till ökad trygghet.

- **Tekniska förvaltningen uppdras att göra en översyn om hur och var ytterligare belysning kan bidra till en ökad trygghet runt om i kommunen.**
- **Tekniska förvaltningen ska skyndsamt åtgärda släckt eller trasig gatubelysning.**

7.4 Förbättrad samverkan och samarbete mellan socialtjänst, skola och polis

De kriminella gängerna rekryterar ofta tidigt från de yngre åldrarna. Både skolan, socialtjänsten och Polisen kan få kännedom eller misstankar om sådan verksamhet kopplat till enskild individ. Problemet är primärt att dessa tre instanser ofta jobbar på separat håll och saknar god kommunikation med varandra. Det finns flertalet situationer där en individ inte behöver ha kopplingar till gängkriminalitet, men där skola och primärt socialtjänsten kopplas in, men att dessa ändå saknar god kommunikation med varandra.

Nästan uteslutande är det sekretessen som är det återkommande hindret för att god samverkan ska uppnås. I syfte att hjälpa unga som har problem i vardagen eller som har påbörjat ett kliv in på en kriminell bana, är det av högsta vikt att samhällets och kommunens resurser jobbar tillsammans för att hjälpa personen att nå framgång inför sitt vuxna liv. Här behöver kommunen jobba aktivt för att sänka eller helt ta bort alla trösklar som försvårar ett sådant arbete. Mycket av polisernas arbetstid går till att hantera administration, som det inte behövs en utbildad polis för att utföra. Därför ska kommunen även utreda vad vi kan göra för att avlasta Polisen, i syfte att försöka frigöra mer tid för patrullering, brottsbekämpning och brottsutredning.

- **Verka för att stimulera ett välfungerande samarbete mellan individ- och familjeomsorg, skola och polis, för att tidigt och samlat fånga upp riskpersoner och förebygga brottsspiraler.**
- **Identifiera förbättringsområden och hur faktiska eller uppfattade sekretessproblem kan undvikas.**
- **Utred hur kommunen skulle kunna understödja Polisen, i syfte att primärt avlasta deras administrativa börda.**

7.5 Inför drogtester i skolan

För att tidigt identifiera unga med drogproblematik och sätta in åtgärder i tid, ser vi ett behov av att införa frivilliga drogtester i skolan. Vi kan inte ha obligatoriska drogtester enligt lag. Men drogtest som sker under frivilliga förhållanden och där skolan ändå agerar, ifrågasätter och kontaktar föräldrar om elev inte vill lämna prov, är ändå i sig ett nödvändigt verktyg i dagens läge. Narkotikan har letat sig ned bland våra unga och det är idag nästan vanligare att de får sitt första rus från narkotika, före sin första fylla.

Här är det viktigt att skolan finns som stöttning för eleven om ett test skulle vara positivt, då huvudsyftet är att bryta ett skadligt och olagligt mönster. Detta ska ses som ett direkt led i arbetet med ANDT-strategin och skolans uppdrag att förebygga ohälsa.

- **Inför frivilliga drogtester inom högstadie- och gymnasieskolorna som en del i det förebyggande arbetet.**

7.6 Offentliggör kommunens brottsstatistik

För att medborgarna ska få svart på vitt hur det är ställt med tryggheten i Örebro kommun, ska de rimligen ha lätt att hitta information om det faktiska läget. På kommunens officiella hemsida ska det bland annat gå att hitta statistik över utvecklingen av olika typer av brottslighet i Örebro kommun. Denna information finns idag tillgänglig via interna rapporter och kan således sammanställas och publiceras som enkel statistik, så den grundläggande informationen kommer medborgarna till del.

- **Öppet redovisa statistik för brottsligheten inom Örebro kommun på kommunens hemsida.**

7.7 Utöka fältgruppens närvaro genom att uppmuntra föräldrar att delta på nattvandringar

Kommunen har idag åtta fältassistenter som jobbar aktivt gentemot ungdomar. En del i deras verksamhet består av så kallade trygghetsvandringar. Konceptet handlar helt enkelt om att röra sig kring platser där ungdomar samlas kvälls- och nattetid. Detta är ett viktigt arbete för att ha en god vuxennärvaro där kommunens ungdomar möts upp. Som ett led i att öka frekvensen och antalet platser där trygghetsvandring kan ske, vill vi hitta ett system som bättre involverar föräldrar och engagerade vuxna att aktivt delta i denna viktiga uppgift.

Det har varit svårt att få personer att delta ideellt i detta, därför vill vi införa en rimlig arvodesmodell för deltagande. Via en symbolisk summa för varje pass, hoppas vi att fler vuxna kontinuerligt vill ställa upp i detta trygghetsskapande arbete.

- **Inför en arvodesmodell för nattvandrande vuxna i syfte att stimulera till mer vuxennärvaro utomhus under kvälls- och nattetid.**

7.8 Förebyggande arbete mot bedrägerier riktat till sårbara grupper

Det är tyvärr vanligt förekommande att äldre och andra sårbara grupper ofta utsätts för olika försök av bedrägeri. För att motverka att våra mer sårbara grupper faller för dessa bedragare, ska kommunen göra sin del för att via olika informationsinsatser försöka begränsa andelen som drabbas. Berörda nämnder och förvaltningar ska uppdras att utveckla det förebyggande arbetet i förhållande till äldre och andra särskilt sårbara grupper för att med informationsinsatser förebygga brott som bedrägerier, kontokortsstöld och identitetskapningar.

- **Nämnder och förvaltningar som ansvarar för äldre och andra särskilt sårbara grupper uppdras att utveckla det förebyggande arbetet för att med informationsinsatser förebygga bedrägeri och andra liknande brott.**

7.9 Stå upp för brottsoffren

För varje brott mot enskild person som begås, finns det också minst ett brottsoffer som alltför ofta glöms bort i debatten. Där är det viktigt att kommunen står upp för brottsoffren och visar att man faktiskt bryr sig om dem. Ett konkret exempel på hur polisen skulle kunna underlätta livet för brottsoffer är skadeståndshanteringen. När ett brottsoffer blir tilldömt ett skadestånd, är det vederbörande som sedan ansvarar för kontakten med gärningsmannen för att få sitt skadestånd utbetalt. Detta kan uppenbart medföra många påfrestande turer för en redan utsatt människa. I stället skulle kommunen kunna inrätta en kommunal brottsofferfond, dit brottsoffret kan vända sig för att få skadeståndet utbetalt och sedan blir det kommunen som i sin tur driver in summan från den skadeståndsskyldige.

Det finns flera organisationer som idag arbetar med de problem som följer av våld i nära relation. Både kommunala verksamheter som Centrum mot våld i nära relation och föreningar som Kvinnohuset i Örebro bedriver ett mycket viktigt arbete för våldsutsatta kvinnor och deras barn. Tyvärr har dessa typer av insatser naggats i kanten av kommunens spariver de senaste åren och långa köer till samtalsstöd har uppstått. Vi ser även behov av att inrätta särskilda kontaktpersoner just för äldre, som då kan finnas som stöttning när man blivit utsatt för brott.

- **Inrätta en kommunal brottsofferfond.**
- **Utökat stöd till Kvinnohuset med fokus på de barn som har råkat illa ut i familjedramat.**
- **Utred hur kommunen kan komma till rätta med köerna till "Centrum mot våld i nära relation".**
- **Säkerställ att äldre brottsoffer får en särskild kontaktperson och i varje fall där det önskas ges rätt stöd.**

7.10 Intensifiera beredskapsplaneringen

Pandemin har visat på stora brister i vårt land, primärt kopplat till krishantering. Frågan kring lagerhållning och allmän avsaknad av civilförsvaret ligger nu starkt på tapeten. Länsstyrelsen har i uppdrag att koordinera arbetet med uppbyggnaden av ett nytt civilförsvaret där färdiga rutiner arbetas fram för att i framtiden kunna hantera kris och krig. Uthålligheten är den stora bristen och Örebro kommun har flera viktiga funktioner för länet som gör att behovet är extra stort för vår kommun att ligga i framkant i detta arbete. En viktig del att börja med, handlar om att identifiera de funktioner som kräver en krigsplacering inom kommunen. Det krävs även arbete med att inventera samtliga skyddsrum och börja öva Kommunstyrelsen kring olika scenarion kopplat till kris eller krig. Kommunen måste också ha framtagna dokument och rutiner kring vad som ska ske vid skärpt eller högsta beredskap.

En annan erfarenhet från pandemin ligger i frågan om lagerhållning och att "just in time" inte är ett hållbart system i händelse av kris eller krig. En modernare inställning kring de tidigare beredskapslagren måste införas. Men för att inte dras med beredskapslagrens brister, vill vi i stället se en implementering av säkerhetslager. Säkerhetslager är en term som används inom lagerstyrning och logistik för att beskriva den extranivå av varor som lagerförs för att täcka avvikelser i efterfrågan eller leveranser. Det handlar alltså om att bygga en kontinuerlig buffert som minskar risken att stå utan varor vid leveransproblem. Fördelen med säkerhetslager är att varorna hela tiden används, till skillnad från beredskapslager, samt att det är mer strukturerat och har högre kapacitet, jämfört med omsättningslager som är en liknande lagringstyp.

- **Intensifiera beredskapsplaneringen med bland annat krigsplacering i kommunens organisation.**
- **Påbörja inventering av kommunens samtliga skyddsrum och ta fram eventuell åtgärdsplan.**
- **Kommunstyrelsen ska övas kring höjd beredskap för att identifiera brister och arbeta fram nya rutiner.**
- **Påbörja utredning och planering för att införa säkerhetslager som innehar en buffert om 6 månader.**

8. Barn och utbildning

8.1 Förskola och barnomsorg

8.1.1 Bra lekmiljöer

Utomhusmiljön har en stark påverkan på barns välbefinnande, hälsa och utveckling så ju mer spännande och inbjudande grönyta, desto mer attraktiv vistelsemiljö för lek och social samvaro. Viktigt är att det finns gott om träd och buskar som kan ge skydd från solen på sommaren och samtidigt bidra till att minska trafikbuller. Kommunen ska som lägst följa Boverkets rekommendationer om en friyta på 40 kvadratmeter för barn inom förskola. Det är viktigt att vi kan erbjuda väl tilltagna lekmiljöer även i en förtätad stad, till exempel genom att bygga förskolornas tak så att det kan användas som förskolegård.

→ **Goda lekmiljöer för barn ska säkerställas.**

8.1.2 Goda villkor för förskolepersonalen

Eftersom många barn är samlade på liten yta i våra förskolor, blir förskolorna en riskzon för smittspridning. Det innebär att förskolepersonal löper hög risk att bli smittade. För att personalen ska slippa ett personligt inkomstbortfall vid sjukfrånvaro vill vi avskaffa karensavdraget. Det är en fråga som vi driver på riksplanet och med hjälp av medel från staten skulle vi kunna göra det möjligt. Förskolenämnden ska genomföra en utredning om möjligheten att minska antalet uppföljningar och administrativt arbete för personal inom förskolan. Vi vill se ett systematiskt kvalitetsarbete inom förskolorna som är förenligt med Skollagen, men som inte belastar personalen alltför mycket och ger ett större utrymme för personalen att vara med barnen. Sverigedemokraterna är beredda att göra en översyn av Örebro kommuns modell för det systematiska kvalitetsarbetet för att förenkla detta arbete med syftet att barnen får mer tid med personalen.

→ **Kommunen ska eftersträva att kompensera förskolepersonal för inkomstbortfall till följd av karensavdraget.**

→ **Förskolenämnden ska göra en översyn av förskolepersonalens administrativa arbete i syfte att hitta sätt att minska den administrativa bördan.**

8.1.3 Mångfald, småskalighet och valfrihet

Vi vill främja en utveckling som ger familjerna större självständighet och valfrihet. Alla barn är olika och alla familjer likaså. Därför måste kommunen erbjuda ett stort utbud av former för barnomsorg. Valfriheten betyder inte bara att man får välja, man får även välja bort den omsorg man inte är nöjd med. Detta bidrar till hälsosam konkurrens, där det är barnen som vinner. Vi vill därför undersöka hur kommunen i högre grad kan främja alternativ barnomsorg, så som familjedaghem. Sverigedemokraterna ser också gärna att fler förskolor drivs som föräldrakooperativ, eftersom det ger föräldrarna större inflytande över sina barns förskolor.

→ **En översyn av resursfördelningsmodellen ska genomföras i syfte att främja en mångfald av barnomsorgsformer.**

→ **Kommunen ska utreda hur man kan underlätta för fler föräldrakooperativ att bildas och drivas.**

8.1.4 Småskalighet och mindre barngrupper

Det finns ett stort värde i bevarandet av de mindre skolenheterna. Vi är skeptiska till trenden mot allt större förskolor eftersom barn inte mår bra av att ha alltför många sociala relationer i tidig ålder. Även barngrupperna ska vara så små som möjligt eftersom det finns ett tydligt samband mellan personaltäthet och kvalitet. Tyvärr gör lokalbristen att det är svårt att minska barngruppernas storlek när antalet barn ökar. Därför ser vi positivt på nytänkande grepp som i praktiken kan minska barngrupperna, såsom förskolebussar. Kommunens tidigare erfarenhet av förskolebussar har varit positiva och vi ser gärna att verksamheten vidareutvecklas.

→ **Landsbygdens förskolor ska värnas och bevaras.**

→ **Arbetet med att minska barngrupperna ska fortsätta, bland annat genom att utveckla verksamheten med förskolebussar.**

8.1.5 En förskola som motverkar segregation och utgör frizon från hederskultur

I takt med att segregationsproblematiken försvårats och fördjupats, ser vi att förskolan får en allt viktigare roll i att bryta utanförskapet och att förskolepersonalen får en allt viktigare roll i att förmedla och tillgängliggöra svensk kultur, det svenska språket och svenska normer till barn med invandrarbakgrund. Med de kunskaperna ökar chanserna att barnet växer upp till att bli en framgångsrik medborgare och en integrerad del av det svenska samhället. Utan de kunskaperna riskerar barnet att växa upp till samma utanförskap som föräldrarna kanske redan befinner sig i. Därför är det viktigt att barnomsorgspersonalen talar bra svenska och är väletablerade i det svenska samhället. Tyvärr ser vi ofta idag hur verkligheten är den motsatta i segregerade förskoleområden. Vi vill därför i högre grad prioritera att säkerställa personalens kunskaper i det svenska språket.

Vi vänder oss starkt emot de tendenser vi sett på andra håll i landet där hederskultur råder öppet, där förskolepersonal bland annat bistått föräldrar med att kontrollera så att deras barn är beslöjade när de vistas i förskola. Eftersom slöjan är patriarkal maktsymbol som är starkt kopplad till hederskulturen och medför en uppdelning av flickor mellan rena och orena, sedliga och skamliga, samt värdiga och ovärdiga, menar vi att beslöjning av barn inte har någon plats inom barnomsorgen i Örebro kommun. Vidare ska alla skolor i Örebro kommun förbjudas från att upprätthålla, kontrollera eller rapportera till föräldrar huruvida deras barn följer religiösa föreskrifter.

- **Adekvata språkkunskaper inom det svenska språket ska säkerställas bland förskolepersonalen.**
- **Förekomsten av beslöjning av barn i barnomsorgen i Örebro kommun ska utredas och förbud emot detta ska införas.**
- **Personal inom förskola och skola ska förbjudas att upprätthålla, kontrollera eller rapportera till föräldrar om huruvida deras barn följer religiösa föreskrifter.**

8.2 Grundskola och gymnasium

Den svenska skolan står inför en rad olika problem. Från att en gång ha varit en skola de övriga västeuropeiska länderna såg som ett föredöme och framgångsexempel, har vår skola därefter gjort en resa i brant utförsbacke. Kännetecknande för dagens skola är att elever förväntas lära sig på egen hand, genom att själva söka information. Traditionella prov ersätts med redovisningar och olika typer av grupparbeten, samtidigt som det blir allt viktigare att lärande måste vara roligt. Lärarrollen har kommit att undermineras och till att i allt större utsträckning enbart utgöra en organisatorisk funktion som ska uppmuntra fria studier och fritt forskande. För de elever som tidigt kan ta ansvar, som kommer från studievana hem och är studiemotiverade, kan dessa studiemetoder fungera väl. Den kravlösa skolan riskerar dock att missgynna i första hand studiesvaga elever, eftersom dessa oftare behöver tydliga ramar och mål för att kunna prestera väl. Genom olika verktyg såsom ordningsomdömen samt en återgång till en kunskapsinriktad skola, förbättras möjligheterna avsevärt att sätta in lämpliga hjälpinsatser och i ett tidigare stadium fånga upp och stötta elever som halkar efter.

Vi sverigedemokrater ser med oro på svaga betygsresultat, det ökade antalet kränkningar och den ökade stressen på Örebro kommuns skolor. För att vända utvecklingen behöver vi se och lära av de länder som lyckats bäst med sina skolsystem. Dessa skolsystem utmärker sig bland annat genom att de har starka lärarauktoriteter, goda karriärmöjligheter för lärare, kombinerat med ordning och reda i klassrummen.

8.2.1 Tryggad kompetensförsörjning

Bristen på lärare är i många delar mycket svår, vilket gör kompetensförsörjningen till ett prioriterat problem framöver. För att lyckas med detta behöver kommunen arbeta för att vara en attraktiv arbetsgivare till nyutbildade lärare. Ett viktigt sätt är att förbättra arbetsmiljön för lärare genom åtgärder för trygghet och lugnare arbetsmiljö, ett annat sätt är att erbjuda nya lärare ett gott mentorskap och en bra handledning. Men vi behöver också hushålla bättre med de begränsade lärarresurser vi har. Det gör vi genom att satsa på den viktiga omkringpersonalen som avlastar lärarna med kringuppgifter som stjälar tid från deras kärnuppdrag. Tillsammans med de satsningar vi föreslår på nationell nivå, med förbättrade karriärmöjligheter och höjd yrkesstatus för lärare, tror vi att vi dels kommer lyckas locka tillbaka många lärare som lämnat yrket och sporra fler personer att vilja utbilda sig till lärare.

- **Kommunen ska bli bättre på att hushålla med lärarresurserna genom att avlasta dem i kringssystemen.**
- **Mentorskap och handledning av nya lärare ska bli bättre.**

8.2.2 En lugn och trygg miljö i skolan

Ordning och reda i skolan – precis som på alla andra arbetsplatser – är en viktig förutsättning för att eleverna ska kunna tillgodogöra sig undervisningen. Det finns ingen ursäkt för mobbning, trakasserier, hot, skadegörelse och kriminalitet. Att ta krafttag mot ordningsproblemen handlar om att hjälpa eleverna och då framför allt de svagaste eleverna. För att återställa en lugn och trygg arbetsmiljö på skolorna behöver vi jobba på flera sätt. Ett viktigt sätt är att öka vuxennärvaron i de miljöer där eleverna vistas. Stämningen blir då lugnare och framför allt blir det lättare för vuxenvärlden att upptäcka fall av mobbing, hot och kränkande behandling. Bland annat vill vi göra det gratis för lärare i grundskolan att äta lunch i matsalen med eleverna. Vi vill också höja vuxennärvaron generellt genom en satsning på den viktiga omkringpersonalen i skolan såsom vaktmästare, elevassistenter och administrativ personal. För att premiera skötsamt beteende vill vi också att samtliga kommunens skolor ska införa skriftliga ordningsomdömen från första klass.

Skolan har dock inte som primär uppgift att uppfostra eleverna, detta ansvar ligger hos föräldrarna. Resurser kan tillskjutas i form av både pengar och extrapersonal, men detta garanterar inte alltid att skolan blir bättre och tryggare. Skolan måste i högre grad kontakta föräldrarna till elever som på olika sätt utgör ett problem på skolan. Med ökad delaktighet från föräldrarna så når man snabbare en ökad trygghet på skolan. Att elever är stökiga beror inte allt för sällan på elevens hemförhållanden. Det är därför viktigt att fånga upp dessa elever i tid och att ett nära samarbete mellan skolan och socialtjänsten existerar och fungerar.

- **Kommunens skolor ska införa skriftliga ordningsomdömen från första klass.**
- **Vuxennärvaron i skolmiljöerna ska öka.**

8.2.3 Frisk och sund ungdom

Skolbarnen i Örebro kommun ska vara vid god hälsa och ha energi att koncentrera sig. Två viktiga delar av det är dels att säkerställa att barn får mycket motion och att de äter näringsrik mat. Därför vill vi införa mer fysisk aktivitet på schemat och lägga om kommunens policy för skolmat. Det främsta målet ska vara att barnen uppskattar skolmaten och därmed äter ordentligt. Genom att i första hand köpa in mat från lokala producenter, erbjuds barnen i våra skolor både bättre och färskare råvaror i sina maträtter, som dessutom har en lägre miljöpåverkan tack vare den kortare transportsträckan. Med en matsedel som mer anpassar sig efter säsong och utbud, skapar det en större inspiration hos våra skolkök, som därmed kan laga fler varierade måltider som låta eleverna upptäcka nya goda maträtter.

- **Utred möjligheten till att samtliga barn i låg- och mellanstadiet ska ha schemalagd motion varje dag.**
- **Skolmaten ska vara omtyckt och uppskattad av eleverna.**
- **Skolmatsedeln ska vara säsonganpassad och i första hand vara baserad på det lokala utbudet av livsmedel.**

8.2.4 Valfungerande studie- och yrkesvägledning

Varje år väljer tusentals elever i Örebros gymnasieskolor hur de vill fortsätta sin utbildning, och om de vill fortsätta den överhuvudtaget. Runtom i skolorna finns yrkes- och studievägledare för att hjälpa dem med detta beslut. Elever väljer såklart baserat på olika kriterier, där alltifrån intressen, avstånd till eventuell studieort, och längden på utbildningen spelar in.

Alltför ofta vet elever dock inte vilken avkastning olika utbildningar har – vilka utbildningar som oftast leder till jobb, och vilka löner de kan förvänta sig. Universitet gör sitt allra bästa för att marknadsföra alla utbildningar som de erbjuder, vilket är förståeligt, men kan ge framtida studenter en felaktigt optimistisk syn kring den arbetsmarknad de kan förvänta sig att möta efter examen. Många elever känner inte till att många kortare yrkesutbildningar ger högre löner och bättre arbetsutsikter än flera universitetsprogram, eller att vissa yrken som kräver universitetsutbildning faktiskt har lägre medellön än medellönen för de som endast har gymnasieutbildning.

Givetvis ska inga elever hindras från att välja utbildningar med dåliga jobb- och löneutsikter, men som kommun har vi ändå ett ansvar att se till att eleverna gör ett informerat val, i synnerhet då valet av utbildning är ett val som är svårt att göra ogjort och ofta påverkar resten av ens yrkesliv. För att åstadkomma detta bör information om jobb- och löneutsikter ingå i de informationssessioner som hålls för elever under tredje året, och informationsblad (där olika utbildningar listas och lönen efter utbildningen jämförs med medellönen för de som endast har gymnasieutbildning) bör skickas ut till samtliga elever under höstterminen och under vårterminen. Under vårterminen bör sådan information skickas ut i god tid före sista anmälningdatumet för de högskolekurser och -program som börjar på höstterminen (sista anmälningdag är traditionellt den 15 april).

- **Örebro kommun ska ge i direktiv till sina gymnasieskolor om att information av den typ och med den frekvens som anges ovan ska skickas ut till alla gymnasieelever som läser sista året.**

8.2.5 Minskade kostnader för hemspråksundervisning

I stället för att erbjuda hemspråksundervisning för barn med utländsk härkomst, ska dessa resurser i stället satsas på att ge extra träning i det svenska språket. Tyvärr är kommunen enligt lag skyldiga att erbjuda hemspråksundervisning. Kommunen har dock stor frihet att avgöra hur den verksamheten ska organiseras för att nå de riktlinjer som staten satt upp. Örebro kommuns organisering av och riktlinjer för hemspråksundervisning, innebär att man idag gör mer än de grundskyldigheter som finns. Vi anser att kommunen i högre grad bör ta fasta på kravet att eleven ska ha grundläggande kunskaper i modersmålet, genom att införa ett språkravstest. Testet kan utgå från ett prov i något av B- eller C-språken och översättas till det aktuella modersmålet för att fastställa att den efterfrågade kunskapen verkligen finns, innan eleven erbjuds hemspråksundervisning.

Eftersom skolförordningen anger att en huvudman endast är skyldig att erbjuda hemspråksundervisning om lämplig lärare finns att tillgå och detta avgörs av kommunens rektorer, ska kommunen i sina egna riktlinjer för undervisningen rekommendera rektorer att endast betrakta lärare med legitimation i det aktuella språket, eller språklärare med kunskaper motsvarande modersmålskunskaper i det aktuella språket som lämpliga lärare. Detta är i linje med kraven för vad som krävs för att vara betygssättande lärare i andra ämnen. Vidare ska en tidsgräns för ansökningar inför varje terminsstart införas. Datumen ska säkerställa att kommunen har möjlighet att rekrytera lämplig lärare under kommande termin. Sökande som inkommer med ansökan efter detta datum ska inte ges möjlighet till undervisning under den terminen. Ansökan ska också göras inför varje termin av de elever som önskar fortsätta med undervisningen. Om färre än fem elever söker för ett visst språk en viss termin ska kommunen inte erbjuda någon undervisning.

Den reglering som finns idag gällande hemspråksundervisning är också skolformsspecifik, vilket innebär att kommunen bara behöver anordna undervisning om det inom samma skolform finns sammanlagt minst fem elever som vill ha en sådan undervisning. Därför ska Örebro kommun inte längre sträva efter att samla modersmålsundervisning i språk mellan skolformer, där elever i respektive skolform inte når upp till kravet om minst fem elever per grupp. Vidare ska kommunen se över möjligheterna till fjärrundervisning för att ytterligare minska på kostnaderna.

- **Inför språkravstest för de elever som ansöker om hemspråksundervisning.**
- **Rektorer ska rekommenderas att inte göra undantag för modersmålslärare i bedömningen av vad som är lämpliga lärare utan i stället kräva giltig legitimation i berört språk.**
- **En tidsgräns för ansökningar inför varje termin ska införas.**
- **Elever ska ansöka om undervisning i hemspråk inför varje terminsstart om de vill fortsätta studera det.**
- **Se över möjligheter till fjärrundervisning i syfte att minska kostnaderna.**

9. Social välfärd

9.1.1 En meningsfull och aktiv tillvaro för funktionshindrade

En meningsfull sysselsättning är både hälsofrämjande och ger människor känslan av att vara en del av ett större sammanhang på ett helt annat sätt än att vara ensamma hemma. I många fall kan detta utvecklas till så mycket mer än bara en sysselsättning med arbetskamrater och vänner. Vi vill uppmuntra detta genom att höja habiliteringsersättningen från nuvarande 60 kr för heldag och 40 kr för halvdag till 100 kr för heldag och 50 kr för halvdag.

→ **Habiliteringsersättningen ska höjas till 100 kr för heldag och 50 kr för halvdag.**

9.1.2 En politik för familjen

Ingen ska behöva känna sig tvingad av yttre omständigheter till att göra abort. Vi vill förebygga oönskade graviditeter och stödja de som blivit gravida. Före vecka 12 är det en självfallen rättighet att själv få bestämma över om man själv vill fortsätta graviditeten tiden ut. Sena aborter är slitsamma både fysiskt och psykiskt och ger upphov till etiska dilemman såsom frågan om när ett liv blir värt att skydda.

Den medicinska utvecklingen har gjort stora framsteg sedan abortlagstiftningen skrevs och det går nu att rädda de barn som tidigare var utom räckhåll. Gränsen har närmast sig den nuvarande övre abortgränsen i vecka 22. En långt framskriden graviditet blir mer påfrestande att avsluta med tiden och med det sagt så ser vi naturligtvis att där ska finnas möjligheter till rättssäkra undantag vid särskilda behov.

→ **En kommunal handlingsplan för att minska antalet aborter ska upprättas.**

→ **Utökat stöd till verksamheten Unga mammor och pappor.**

9.1.3 Tillgänglighet för döva och hörselskadade

Som officiell Teckenspråkshuvudstad har Örebro kommun mycket att leva upp till och det finns mycket kvar att göra för stadens döva. Det är viktigt att det blir handling och inte slutar med bara dekorativa värdegrundsord. Målsättningen är ambitiös och lovar mycket och detta innebär att det krävs ett ständigt förbättringsarbete för att kunna leva upp till det högt ställda målet så att vi inte halkar efter med risken att förlora den ledande positionen inom området.

På grund av bristande resurser har döva ofta idag svårt att få teckentolk till platser såsom Komvux och inom yrkesutbildning. Vid tillfällen tolkar inte finns på plats, kan de döva eleverna inte fullfölja sina scheman. Därför vill vi lägga särskilt fokus på att säkerställa att döva inom det kommunala utbildningsväsendet har adekvat tillgång till tolk.

→ **Örebro kommun ska säkerställa att tillgången till teckentolkare i kommunens verksamheter är adekvat.**

9.1.4 En effektiv och evidensbaserad vård av missbrukare

Missbruksvården är mer kostsam än vad många känner till och trots att vård vanligtvis associeras med beprövad och evidensbaserad behandling så görs det inga uppföljningar efter avslutad vård, för att utvärdera vilken behandlingsform som ger bäst resultat. Ofta ser vi återfall i missbruk redan dagarna efter avslutad behandling och om inte behandlingen ger några bestående positiva effekter så borde den rimligtvis ses över. För att missbruksvården ska få kallas för vård så borde den skapa bestående hälsofrämjande fördelar, livsstilsförändring och en bättre psykisk och fysisk hälsa. Det finns indikationer på att den vård som ges i nuvarande utformning kan göra lika stor skada som nytta. Behandling på behandlingshem tillsammans med andra missbrukare kan ge ett större kontaktnät av personer som utövar dåligt inflytande och även vara en inkörsport till tyngre kriminalitet.

Att byta miljö och umgänge ger bättre förutsättningar att fokusera på en mer långsiktigt bestående livsstilsförändring, med nya mer produktiva och kreativa intressen än den nedbrytande livsstilen. Familjehemsvård är ett bra alternativ för unga missbrukare, som ger en ny miljö med bra värderingar och bättre förutsättningar för en etablering på arbetsmarknaden. Det är också viktigt att den som genomgår behandlingen vill bli drogfri och har detta som mål. Den som inte vill ta till sig av behandlingen kommer naturligtvis inte att bli drogfri och pengarna som behandlingen har kostat blir då bortkastade till ingen nytta.

- **Örebro kommun ska söka samarbete med akademien för att undersöka effekten av olika behandlingar, utvärdera vilka metoder som ger största möjliga hälsoeffekter och bestående livsstilsförändringar i en tillfrisknandeprocess.**
- **Familjehemsplaceringar framför behandlingshem.**
- **Utökade krav på motivationsarbete.**
- **Fler fältassistenter för att tidigt kunna ingripa mot det ökande missbruket hos ungdomar.**
- **Öka fokuset till att i första hand hjälpa de som själva vill bli drogfria, där vi har störst chans att göra skillnad.**

9.2 Äldre- och handikappomsorg

9.2.1 God servicenivå inom färdtjänsten

Att ha ett aktivt socialt liv och vara en del av ett större sammanhang där livet får mening, är till stor del beroende av den personliga rörligheten och den säkerställs genom en subventionerad färdtjänst. Man ska inte behöva välja bort social samvaro, släkt och vänner på grund av funktionsvariation, ålder, bristfällig ekonomi eller dålig hälsa, flera problem som allt för ofta uppträder samtidigt. Livet ska trots allt fungera och där är färdtjänsten en viktig del i livspusslet.

- **Högekostnadsskyddet inom färdtjänsten ska återinföras.**

9.2.2 Resursförstärkningar inom hemvården

Hemvården har under mer än en mandatperiod dragits med omfattande ekonomiska underskott under i stort sett varje år. Sett till att underskott är ett ständigt återkommande problem kan enbart en slutsats dras, området är helt enkelt underfinansierat. En förhoppning är att det pågående strukturförändringsprogrammet ska råda bot på skenande kostnader och systemfel, men sett till hur arbetet har framskridit behövs en ramförstärkning, då budgetramarna inte kommer att räcka till. Sverigedemokraterna ser till skillnad från de styrande inte rehabiliterande arbetssätt som en optimistisk besparing utan som en investering.

- **Hemvården ska tillföras mer resurser då den nuvarande ramen är orealistisk.**
- **Kommunen ska eftersträva att behålla kompetensen inom sina verksamheter.**
- **Valfriheten ska utvecklas.**

9.2.3 Trygghet på ålderns höst

Att känna sig trygg och kunna göra sig förstådd är självklara krav. Därför är det av yttersta vikt att personalen inom äldreomsorgen talar flytande svenska. Vi vill säkra kvaliteten inom äldreomsorgen genom att säkerställa att alla anställda har goda svenskkunskaper. Rätten att kunna förstå och bli förstådd av sin omsorgsgivare är självklar. Invandrad äldreomsorgspersonal med bristande språkkunskaper bör erbjudas kontinuerlig språkutveckling. Kraven på kunskaper i svenska språket och svenska normer och sociala koder ska höjas vid nyanställning.

Vi har med förskräckelse sett att det förekommer stölder och övergrepp inom äldreomsorgen vilket är helt oacceptabelt och risken måste minimeras. Därför vill vi alltid kräva utdrag från belastningsregistret för att säkerställa att olämpliga personer inte anställs. Valfrihet handlar inte bara om rätten att välja, utan också om rätten att kunna välja bort. När privata utförare konkurrerar med varandra och kommunen om vem som kan erbjuda mest och bäst, så är det de äldre som gynnas. Att på olika sätt begränsa valfriheten, gör att det blir svårt för de företag som vill specialisera sig inom ett visst område att lämna anbud som det faktiskt går att arbeta med. Vi ser därför gärna ett ökat antal vårdgivare inom valfriheten, för de äldres bästa.

- **Språktest för vård- och omsorgspersonal innebär att vi kan höja kompetensen och samtidigt minska antalet tillbud. Kravet på svenskkunskaper vid nyanställning inom kommunen behöver skärpas.**
- **Kriminellt belastade personer ska inte tillåtas arbeta med våra äldre.**
- **Valfriheten ger en sund konkurrens där vårdkunden gynnas.**

9.2.4 En god äldreomsorg

För människor som lever sina sista år på äldreboenden är det viktigt att bryta den ofta enformiga tillvaron med glädjefyllda aktiviteter. Dels handlar det om att skapa mötesplatser, men det handlar även om andra typer av rekreation. Det är välkänt att musikaktiviteter främjar hälsa och livsglädje hos såväl boende som personal. Klassmorfarsystemet har blivit en framgång inom skolan och vi vill implementera ett liknande system inom äldreomsorgen genom att införa särskilda äldreomsorgspersoner. Genom att utföra uppgifter som inte hör till vårdpersonalens huvuduppgift - som att följa med äldre på promenad, läsa högt ur böcker och tidningar, ta sig tid till att lyssna samt sitta ned och prata eller hjälpa till med all dagliga sysslor - så blir äldreomsorgen mer mänsklig och omtänksam. Vi får heller inte glömma bort det arbete som frivilligorganisationer och volontärer gör och som är viktiga resurser som måste tillvaratas.

- **Särskilda äldreomsorgspersoner och volontärförmedling ska inrättas.**
- **Ge kommunstyrelsen i uppdrag att återkomma med förslag om att i samarbete med Örebro frivilligorganisationer och föreningar inrätta fler rekreativ verksamheter för mindre bemedlade och socialt isolerade äldre.**
- **Att uppdraga åt kommunstyrelsen att återkomma med förslag om att inrätta fler mötesplatser för äldre.**
- **Se över behovet och möjligheten för äldreomsorgen att få musikunderhållning.**
- **Undersök möjligheten till medtag av husdjur vid inflyttning på vissa äldreboenden.**

9.2.5 Ett aktivt och hälsosamt liv för äldre

För att Örebro ska vara en attraktiv kommun att åldras i behöver vi satsa på meningsfull och aktiv fritid för äldre. Kommunen har idag en fixartjänst för alla över 75 år. Vi vill också utreda en subventionering av servicetjänster för inköp, matlagning, snöskottning, städning med mera. Den äldres behov, vilka tjänster man vill ha och hur ofta de ska utföras, behöver utvecklas. Sverigedemokraterna vill att åldern för att utnyttja dessa tjänster på sikt ska sänkas till 70 år.

Det är viktigt att även de äldre som är friska och aktiva får sina behov och intressen tillgodosedda. Äldres kunskaper och erfarenheter ska tillvaratas i högsta möjliga utsträckning, där kontakten mellan generationerna uppmuntras. Detta kan till exempel ske genom att ett nära samarbete upprättas mellan kommunens skolor, förskolor, seniororganisationer och äldreboenden där man kontinuerligt besöker varandra, arrangerar gemensamma aktiviteter och utbyter erfarenheter och stöd.

- **Servicetjänsterna för äldre ska utvecklas.**
- **Kommunen ska ta initiativ till att upprätta samarbeten mellan äldreboenden och seniororganisationer samt barn- och utbildningsverksamheten.**

10. Samhällsbyggnad

Att en stad är välplanerad är centralt för att den ska uppfattas som tilltalande och harmonisk. I en attraktiv stad samsas och ryms både människorna, deras bostäder och deras färdmedel. Det behöver därför byggas smart och välanpassat.

10.1 En framkomlig och trafiksäker stadskärna

För att möjliggöra ett smidigt trafikflöde, behöver trafikplaneringen ske prognosstyrt. Cykel- och gångbanorna i Örebro tenderar att ha tillräcklig kapacitet, men alltför många av bilvägarna är underdimensionerade för både dagens trafik och för framtidens beräknade trafikflöden. Biltrafiken i staden får förvisso gärna minska, men det är då rimligt att förekomsten av biltrafik mäts på ett relevant sätt. I stället för att mäta antal eller andel resor med bil, bör mätningen göras på den totala restiden med bil i staden. Går den totala restiden ned minskar givetvis utsläpp och miljöpåverkan. Därför finns också behov av att bevara citynära genomfartsleder med bibehållen eller utökad kapacitet. Det säger sig självt att restiden minskar om trafikanterna kommer fram ordentligt.

Ytterligare hinder för biltrafiken är de vägbulor och avsmalningar som förekommer frekvent i Örebro. Ständiga inbromsningar och accelerationer leder till längre restider, större utsläpp och högre bullernivåer. Förutom att de påverkar trafikflöden och närmiljö negativt, medför de även att åtgärder för underhåll av vägarna, såsom snöröjning, försvåras och tar längre tid genomföra. Rent generellt behöver större hänsyn tas till underhållsaspekten vid planering av stadens infrastruktur. Avvägningar behöver alltid göras mellan estetik och det mer praktiska perspektivet. Generellt måste större hänsyn tas till arbetsfordon, vare sig de utför arbete eller transporterar sig. Alltför smala vägbanor skapar problem med framkomlighet för bredare fordon som ändå har behov av att nyttja de kommunala vägarna.

De typer av hastighetsbegränsande åtgärder som Örebro kommun tenderar att föredra har relativt kortvarig effekt, då föraren direkt efter passage accelererar och snart når sin föregående hastighet igen. Vid användande av hastighetsvisare, som uppmärksammar föraren på dennes aktuella hastighet, är effekten ofta den omvända. När föraren då saktat ned, bibehålls den lägre hastigheten i regel en längre tid efter passagen, jämfört med den fysiskt hindrande hastighetsbegränsningen. En ytterligare åtgärd som skulle kunna förbättra trafikflödet är en större andel rondellkorsningar. Det behöver utredas både var det är möjligt att byta ut trafikljusbevakade korsningar mot rondeller, samt vilka korsningar som idag inte fungerar optimalt men skulle kunna göra det vid tillskapandet av en rondell.

- **Öka tillgängligheten i staden för samtliga trafikslag.**
- **De citynära genomfartsleder som finns idag ska bevaras.**
- **Hastighetsdämpande åtgärder ska utformas på ett sätt som stör trafikflödena så lite som möjligt.**
- **Gaturummet ska planeras med underhållsaspekten i åtanke.**
- **De kommunala vägarna ska utformas så att fordon med upp till 4,5 meters bredd ska kunna ta sig fram obehindrat.**
- **Utred i vilka korsningar rondelllösningar skulle vara lämpligt.**

10.2 Nej till "superbussarna"

Få medborgare har missat de svårigheter som uppstått med att ta sig fram i staden under ombyggnationen av Rudbecksgatan, framför allt med bil. Det som många däremot inte insett är att rådande trafiksituation kommer att bli permanent när ombyggnationerna är klara och att ännu värre ingrepp kan komma längre fram om de senare etapperna i det så kallade BRT-projektet blir verklighet. Flera av våra viktigaste gator i Örebro kommer då att endast ha en fil för biltrafik i varje riktning. Med fler bilar som står still i köer kommer också buller och utsläpp i stadsmiljön att bli värre.

De senaste åren har busslinjer lagts ned och turtätheten minskat både i stadstrafiken och på landsbygden. Det finns också tankar om att man ska minska antalet hållplatser när Bus Rapid Transit (BRT) har införts. Detta riskerar att göra kollektivtrafiken mindre attraktiv då det helt enkelt blir längre att ta sig till närmsta hållplats. Ett fullt införande av BRT kan kosta uppemot en miljard kronor. Det är i dagsläget oklart hur projektets senare delar ska finansieras, men samtidigt har vi sett stora nedskärningar i skola, vård och omsorg. Sverigedemokraterna säger fortsatt nej till detta projekt och vill omgående stoppa de pågående byggnationerna, skrota samtliga planerade etapper och i stället påbörja återställningen av vägarna för att återfå två körfält i varje riktning.

- **Avbryt omgående arbetet med Bus Rapid Transit.**
- **Skrota samtliga planer på fortsatta etapper inom BRT-projektet.**
- **Påbörja arbetet med att återställa berörda gator för att återfå två körfält i varje riktning.**
- **Återställningsprojektet ska hanteras så kostnadseffektivt som möjligt.**

10.3 Parkeringsfrågan ska lösas

En del av den rikliga biltrafiken i Örebros stadskärna kan härledas till bilförare som åker omkring i jakt på en prisvärd parkering alternativt en parkeringsplats överhuvudtaget. En krånglig parkeringssituation med höga avgifter gynnar inte centrumlivet. Förutom att det medför ökade utsläpp och buller, leder det också till irritation och en risk att destinationsvalet nästa gång blir ett annat. Både besöksnäringen och näringsidkarna i city riskerar att drabbas av detta, då besökare utifrån kan tänkas välja ett annat resmål framöver, medan shoppingsugna örebroare väljer att göra sina inköp på ett ställe med bättre parkeringsmöjligheter. De parkeringshus som är belägna i city har visserligen allt som oftast lediga platser, men dessa är sällan ett förstahandsalternativ att använda för bilisterna, bland annat på grund av otryggheten i och i anslutning till dessa. Utifrån detta kan en nödvändighet att behålla de centrumnära utomhusparkeringarna som finns idag konstateras, samt att det behöver utredas var och hur det kan tillskapas fler sådana.

Även kommunens parkeringsnorm ställer till det på området, då kravet på antal bilparkeringar om som lägst 0,15 parkeringsplatser per lägenhet vid nybyggnation centralt i staden är på tok för låg. På grund av bristen på parkeringar i anslutning till fastigheten, händer det frekvent att personer som bor lite mer centralt nödgas – och av kommunen numera även uppmuntras – parkera sin bil på allmän parkeringsplats och därmed blir parkeringssituationen för tillresande än mer ansträngd. Därför är det av vikt att bilparkeringsnormen vid nybyggnation höjs till minst 0,8 parkeringsplatser per lägenhet.

- **Anlägg fler utomhusparkeringar i anslutning till Örebros stadskärna och bevara de utomhusparkeringar som redan finns.**
- **Se över möjligheten att sänka parkeringsavgifterna i citykärnan med omnejd.**
- **Förbättra tryggheten i parkeringshusen.**
- **Bilparkeringsnormen ska höjas till minst 0,8 parkeringsplatser per lägenhet.**

10.4 Ett byggande som tar hänsyn till viktiga värden

Vid byggnation är det viktigt att sätta trygghetsperspektivet främst. Varierad bebyggelse kan vara att föredra, då stora industriområden visserligen är trygga att vistas i på dagen, men otrygga att passera nattetid. Att bygga bostäder och verksamheter i nära anslutning till varandra ökar också chansen att invånarnas jobb ligger i nära anslutning till bostaden och därmed kan eventuellt både transporter och långa restider undvikas.

Vid nybyggnation av bostäder är det viktigt att komplettera med det som efterfrågas, snarare än att bygga utifrån politisk ideologi. Efterfrågan på olika bostadstyper är i det närmaste konstant över tid, men i Örebro kommun har det under senare tid byggts oproportionerligt många flerfamiljshus, kontra friliggande enfamiljshus. Hög exploateringsgrad och förtätning är visserligen ett sätt att få till mer bostad per markyta, men det kan inte rättfärdiga att utbudet av något som redan finns i överkant ökas på bekostnad av något som det de facto är brist på. Dagens situation har lett till att hyresvärdar ser en viss tröghet i att få samtliga sina lägenheter uthyrda, samtidigt som den trytande tillgången på småhus gör dessa alltmer eftertraktade.

Att ta hänsyn till omgivningen när det byggs nytt borde vara en självklarhet. Traditionsrika områden med stark kulturell prägel behöver särskilt beaktas när det byggs nytt, för att inte riskera att förvanska områdets karaktär. Av samma anledning ska stor försiktighet iaktas när det gäller byggnader med starkt symbolvärde som kraftigt avviker från västerländsk byggnadstradition och som regel ska dessa inte tillåtas.

- **Ett trygghetsperspektiv ska genomsyra all stadsbyggnad.**
- **Beakta närhetsprincipen vid ny bostads- respektive verksamhetsbyggnationsplanering.**
- **Kommunen ska uppmuntra byggande av bostäder som svarar mot samhällets önskemål.**
- **Eventuella förtätningar av staden måste ske respektfullt.**
- **Visa hänsyn till det lokala kulturarvet vid nybyggnation.**
- **Byggnader med starkt symbolvärde och som kraftigt avviker från svensk eller västerländsk byggnadstradition ska inte vara tillåtna.**

11. Kultur och fritid

11.1 Kulturpolitiken ska lyfta fram kulturarvet

Vår svenska kultur är bandet som håller oss samman och det är av stor vikt att lyfta fram våra kulturmiljöer och vårt kulturarv, så vi tillsammans kan minnas och värna vår gemensamma historia. Kulturarvet har ett egenvärde genom bland annat de skönhetsvärden och den estetik som det står för. Att värna kulturarvet är också att visa respekt mot tidigare generationer, att minnas vad de har åstadkommit. Den absolut viktigaste aspekten är dock att kulturarvet fungerar som ett sammanhållande kitt.

Varje samhälle behöver gemensamma normer och värderingar, kollektiva minnen, gemensamma myter, gemensamma högtider och traditioner, gemensamma seder och bruk för att i förlängningen kunna hålla samman. Särskilt viktigt blir detta i en stat som den svenska med en solidarisk finansierad välfärdsmodell eftersom den solidaritet som håller upp systemet i sin tur baserar sig på identifikation och en stark känsla av gemenskap. Vårt kulturarv ges alltför liten uppmärksamhet i dagsläget och det behöver kommunen bli bättre på. Kommunen ska främja och framhålla kulturarvet, såväl i den offentliga konsten som genom att upprätta en kulturarvsfond där medel kan sökas för sådan verksamhet.

- **Kommunen ska upprätta en särskild kulturarvsfond.**
- **Kommunen ska premiera kulturarvsfrämjande arbete.**

11.2 Konstens roll i samhället

Färg och form har i alla tider fascinerat människan. Det kan användas i många syften, men när det gäller kommunalt finansierad konst ska den lämpligen vara allmänt hållen och estetiskt tilltalande, inte minst av respekt för de som bekostar den, det vill säga kommunens skattebetalare. Kommunen ska i regel eftersträva att köpa in konst som är klassisk och tidlös, och gärna sådan som bidrar till att lyfta fram kulturarvet. Det är helt rimligt att skattefinansierad konst är av sådant slag som de flesta uppskattar och som skapar en gemensamhetskänsla.

När det kommer till inköp av konst finns det många parametrar att beakta, men konstskapares kön eller etnicitet ska inte spela in. Konst som har en stark politisk prägel eller har som syfte att provocera ska naturligtvis tillåtas förekomma, men den ska inte finansieras med skattemedel. OpenART är ett exempel på en konstutställning som kan finansieras på annat vis än genom kommunal sponsring. Med undantag från kulturarvsfrämjande samt lagstadgade verksamheter, såsom bibliotek, ska kommunens stöd till vuxenkultur vara stramt hållet.

- **Kulturarvet ska ha en framträdande plats i den offentliga konsten.**
- **Det kommunala stödet till OpenART ska avslutas.**
- **Kommunalt kulturstöd ska inte gå till politisk eller starkt politiserad verksamhet.**
- **Det kommunala stödet till vuxenkultur ska vara sparsamt.**

11.3 En meningsfull och aktiv fritid

Förekomsten eller avsaknaden av fysisk aktivitet och meningsfulla intressen i barndomen och ungdomsåren har visat sig ha stor påverkan på vanor i vuxen ålder. Då det förbättrar både fysisk och psykisk hälsa är det därför viktigt att redan från tidig ålder få in idrott, rörelse och engagemang som en naturlig del i vardagen. Dock har inte alla familjer samma ekonomiska möjligheter att låta barnen utöva fritidsaktiviteter. För att ge alla barn mer likartade förutsättningar bör kommunen utreda möjligheten att införa en behovsanpassad fritidscheck för alla barn i grundskolans årskurs F-9.

- **Synliggör nyttan med fritidsaktiviteter för barn och unga och uppmuntra dem att aktivt ta del av fritidsutbudet i kommunen.**
- **Kommunen ska utreda möjligheten att införa en individualiserad fritidscheck för alla grundskolebarn i kommunen.**

11.4 Motion och rekreation

Grönområden är viktiga för människors välbefinnande och det är därför av vikt att dessa prioriteras och ges utrymme även i en stadscontext. De promenad- och motionsstråk som kommunen ansvarar för måste hållas efter så att de känns trygga och inbjudande att använda. Det kan handla om exempelvis ordentlig markbeläggning och fungerande belysning, så att alla som så önskar känner sig välkomna att använda sig av dessa.

- **Ta hänsyn till natur-, park- och grönområden i all stadsplanering.**
- **God kvalitet på motionsspåren ska säkerställas.**

12. Miljö, djur och natur

12.1 Gör Sörbyskogen till ett naturreservat

Exploateringsiver behöver stå tillbaka för djur, växter och människors välbefinnande. Förutom de rekreationsvärden en rustik skog kan erbjuda, så trivs ofta ovanliga organismer i föga brukade skogar likt Sörbyskogen. Att en så unik skog med så höga naturvärden ligger i så nära anslutning till staden är något som verkligen ska tillvaratas. Att besöka en gammelskog är vederkvikande och det är få förunnat att ha en sådan skog inpå knuten. Därför behöver Örebro kommun se vilken naturskatt för folkhälsan och naturlivet Sörbyskogen faktiskt är. Detta område måste beaktas och tas särskild hänsyn till när staden utvecklas. Då flera sällsynta arter observerats i denna skog, kan den definitivt anses vara bevarandevärd och bör skyddas från vidare exploatering genom att klassas som ett naturreservat.

→ **Initiera processen att göra Sörbyskogen till ett naturreservat.**

12.2 En sansad klimatpolitik

Vi tror inte att klimatångest bidrar till en konstruktiv strategi som gör någon egentlig nytta. Sverige är ett av de få länder som är duktigast i klassen när det gäller miljöfrågor. Genom att vara långt framme i utvecklingen föregår vi med ett gott exempel och visar vägen för resten av världen. Rätt väg är inte genom straffskatter på plastpåsar och sugrör eller upprättande av enkelriktade gator och stadskärnor utan parkeringsmöjligheter. Rätt väg är genom världsberömd svensk innovation, såsom smarta logistiklösningar som både minskar tomgångskörning och bränsleförbrukning och genom att vara ett föredöme och uppvisa ansvarstagande pragmatism.

Utvecklingen inom miljöområdet går snabbt och Örebro kommun är ofta först med det senaste. Problemet med den trendriktigheten är att direkt efter prototypstadiet så är tekniken vanligen extremt dyr och utväxlingen låg, jämfört med vad den inom något år sedermera blir. Därför finns det en poäng i att avvakta och låta de nya innovationerna utvecklas, innan man hoppar på tåget. Det brukar nämligen innebära effektivare produkter till lägre priser, samt att man undviker att välja tekniklösningar som sedan kan visa sig bli kortvariga på marknaden. Det är dessutom dyrt att snabbt byta ut ett väl fungerande system mot annan ny teknik. Utbytet bör ske enligt ursprunglig underhållsplan, så kommunen inte bidrar till att öka avfallsberget i onödan. En ineffektiv miljöåtgärd som Örebro kommun ägnar sig åt är vindkraftsetableringar. Förutom att vindkraften är tveksam ur en ekonomisk synvinkel, så har den även negativa konsekvenser på omgivningen med bland annat bullerproblematik, utsläpp av mikroplaster, bländande solkatter och en betydande negativ påverkan på fågellivet. Vindkraftverk går inte heller att återvinna, utan hamnar på deponi när de är uttjänta.

→ **Kommunen ska ha en sansad utbytestakt av miljöbelastande element.**

→ **Kommunen ska inte subventionera vindkraft eftersom det inte är ett effektivt sätt att värna miljön.**

12.3 Prioritera rätt vid miljöinspektionerna

Mindre ej tillståndspliktiga verksamheter är ett återkommande problem som har förhållandevis stor miljöpåverkan. Då de ej är tillståndspliktiga kan det gå lång tid innan kommunen upptäcker att det sker utsläpp av miljöskadliga kemikalier eller om reningssystemen inte fungerar enligt specifikation.

→ **Kommunen ska prioritera inspektioner av de mest miljöskadliga verksamheterna.**

12.4 Prioritera energieffektivisering

Investeringar i tilläggsisolering, nya energieffektiva fönster och dörrar och återvinning av frånluftsvärme med värmepåväxlare, är investeringar som både ger bättre inomhusklimat och lägre driftkostnader. Nollenergihus är ett nytt koncept som vi vil ge mer uppmärksamhet i kommunen. Till stor del betalar satsningen sina egna merkostnader genom minskade driftkostnader även om det kan ta en stund.

→ **Kommunen ska prioritera energieffektivisering av sina verksamheter och nollenergihus.**

13. Levande landsbygd

13.1 God service på landsbygden

För att det ska vara lockande att bo på landsbygden behöver de primära behoven tillgodoses även i kommunens mindre orter. Grundläggande lokal samhällsservice i form av exempelvis skolor och matbutiker behövs för att upprätthålla en stabil livskraft. Det är mycket viktigt att kommunen tar sitt ansvar för den biten och värnar bygdeskolorna. När effektiviseringsiver hotar att stänga mindre byskolor har det en negativ påverkan på hela bygden och det måste därför undvikas så långt det går. Av den anledningen är vi starkt kritiska till att de styrande partierna valt att avveckla Kilsmo skola och budgeterar för ett återöppnande av skolan. Även möjligheten att stötta lokala serviceföretag på landsbygden och hur kommunen kan underlätta deras överlevnad måste utredas.

När det finns liv och engagemang för lokalsamhället på landsbygden är det viktigt att kommunen stöttar och uppmuntrar detta att fortsätta. Drivs exempelvis bygdegårdar ska kommunen verka för att de fortsätter användas, speciellt om de boende i bygden själva kämpar för det.

Fungerande infrastruktur är grundläggande för att personer ska vilja bosätta sig på landsbygden. Förutom ett fungerande vägnät för såväl bil- som cykeltrafik, behöver fiberutbyggnaden fortlöpa så att alla kommunens delar kan ta del av en rimlig bredbandshastighet.

- **Bevara de befintliga bygdeskolorna och utred förutsättningarna att etablera nya när möjlighet uppkommer.**
- **Återöppna Kilsmo skola.**
- **Bevara Glanshammars bygdegård.**
- **Utred om och hur kommunen kan stötta lokala serviceföretag på landsbygden.**
- **Örebro kommun ska utreda behoven och framtaga en plan för infrastrukturen på landsbygden.**
- **Utbyggnaden av fibernätet ska fortlöpa i kommunens samtliga delar.**

13.2 Prioritera det lokala jordbruket och bevara naturområdena

Att ha en levande landsbygd är oerhört viktigt. De öppna landskap och det jordbruk som finns i kommunen måste värnas. Om kommunkoncernen, som är en stor lokal aktör på livsmedelsmarknaden, köper varor från våra lokala bönder gynnas både lantbrukarna och den biologiska mångfalden. Därför är det också mycket viktigt att bevara den jordbruksmark som finns, då bördig jordbruksmark är en ändlig naturresurs som ärvts från våra förfäder. Idag har kommunen bestämmelser som säger att jordbruksmark ska värnas från exploatering, men samtidigt att den får ianspråkta i så många undantagsfall att det alltid kan hävdas vid en planerad exploatering på jordbruksmark, att det är ett sådant undantagsfall. Därför behöver skrivelserna skärpas.

På privatägd mark måste det förvisso finnas utrymme för ett visst självbestämmande och egen rådhighet över vad man som markägare vill göra med sin jord, men på kommunägd mark ska hårdare principer råda. Vi kan inte riskera vår framtida inhemska livsmedelsproduktion för kortsiktiga byggnationsintressen. I samma anda värnar vi naturskyddsområden. När förändring av markanvändning ska ske i deras närhet, måste fördelarna och nackdelarna med förändringen utifrån naturskyddsperspektiv ägnas mycket stor omsorg.

- **Odlingsbar mark ska inte användas för exploatering.**
- **De naturskyddsområden som idag finns i kommunen ska värnas och stor hänsyn ska vidtagas för intilliggande exploateringar.**

14. Vuxenutbildning och arbetsmarknad

14.1 Omprioritera resurser från arbetsmarknadsinsatser till yrkesutbildningar

Delar av den kommunala verksamheten för arbetsmarknadsinsatser har länge dragits med bristande kvalitet och resultat. Örebro kommun har också avsevärt högre kostnader för detta än jämförbara kommuner. Eftersom resultaten är låga och kostnaderna höga vill vi ge Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden i uppdrag att effektivisera sin arbetsmarknadsverksamhet. En del av de resurser som frigörs ska i stället användas till att utveckla de kommunala yrkesutbildningarna, som över lag har goda resultat.

→ **Resurser ska omprioriteras från arbetsmarknadsinsatser till yrkesutbildningar.**

14.2 Minska kostnaderna för försörjningsstöd

Vi ser med stor oro på att kommunens kostnader för försörjningsstöd stadigt ökar. Särskilda åtgärder måste vidtagas för att minska kostnaderna. En utredning från riksdagens utredningstjänst (SOU 2008:74 - Rätt och riktigt - Åtgärder mot felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen) menar att var femte bidragskrona är felaktigt utbetald. Det är tyvärr vanligt att just systemet för försörjningsstöd utnyttjas. Ett vanligt fusk med försörjningsstödet är exempelvis fusk med andrahandskontrakt. Södertälje kommun har kunnat minska sina kostnader för försörjningsstöd genom att noggrannare kontrollera andrahandskontrakt, men Hem & Hyras granskning från ifjol visar att många kommuner, inklusive Örebro kommun, inte kontrollerar detta lika noggrant. Det är något som vi anser kommunen ska göra.

Andra vanliga former av fusk är skenskilmässor, felaktig folkbokföring och svartarbete. Allt detta talar för att kontrollerna behöver skärpas. Genom ökade krav på motprestation blir det exempelvis svårare att ha ett svartjobb vid sidan av försörjningsstödet, och genom fler oanmälda hembesök kan mer fusk upptäckas. Det kan också krävas att man tänker innovativt – exempelvis kan signaler om felaktig folkbokföring, svartkontrakt och svart affärsverksamhet ibland upptäckas i sopheringen. För att kunna lyckas i stävandet av bidragsfusket behöver arbetet ske strukturerat och dokumenterat och med stor samverkan mellan kommunens olika delar. Alla bidragsbrott måste polisanmälas.

Vi vill också se över möjligheten att låta personer som varit utomlands under en tid att behöva redovisa hur han eller hon har kunnat bekosta utlandsresan, respektive sitt uppehälle under tiden i utlandet. Även om pengarna som gått åt till resan och uppehållet redan är spenderade, kan kommunen räkna med ett så kallat fiktivt normöverskott och därför vägra att utge ekonomiskt bistånd under en viss tid. Den sökande kan i en sådan situation inte anses ha uppfyllt kravet på att planera sin ekonomi så att han eller hon kan tillgodose sina behov med egna medel. Ett vanligt problem är att personer som uppbär försörjningsstöd egentligen borde försörjas av Försäkringskassan. Vi vill att kommunen ska se över möjligheterna att hjälpa de som på grund av funktionsvariation eller psykisk sjukdom lotsas rätt, det vill säga till Försäkringskassan.

- **Kravet på motprestation för försörjningsstöd ska skärpas.**
- **Fler oanmälda kontrollbesök hos försörjningsstödstagare ska genomföras.**
- **Se över möjligheten att dra in försörjningsstöd i vissa fall där biståndsmottagare vistats utomlands.**
- **När sökande har andrahandskontrakt ska kontraktets giltighet alltid kontrolleras med hyresvärden.**

14.3 Integrationsplikt för nyanlända

Svensk invandringspolitik har alltför länge präglats av en kravlöshet som i praktiken motverkat nyanländas etablering på arbetsmarknaden. Detta ska ändras och den egna individens ansvar ska tydliggöras. Vikten av att lära sig det svenska språket, göra sig anställningsbar, komma i egenförsörjning och anpassa sig efter svenska normer och värderingar ska understrykas genom att införa integrationsplikt för nyanlända. Denna plikt ska innebära att nyanlända ska ha god närvaro på och göra framsteg inom SFI, genomgå kurs och klara prov i samhällsorientering och följa de insatser som kommunen erbjuder för att komma i arbete. Om individen frångår dessa krav utan giltiga skäl, ska ekonomiskt bistånd dras in.

- **Integrationsplikt ska införas.**
- **Samhällsorienteringen för nyanlända invandrare ska utvecklas.**
- **Förutsättningarna att införa praktik som ett obligatoriskt steg i SFI-utbildningen ska utredas.**

15. Budgeten i siffror

15.1 Förändringar i driftbudgetramar

Programnämnd barn och utbildning	
Ram 2021, belopp i tkr	3 934 580
Justeringar inför 2022	
Volymkompensation	30 000
Volymkompensation hyror	5 000
Borttag hyresrabatt Futurum	12 000
Minskad hyra Myndighet BoU	-148
Minskad hyra Centralt skolstöd	-630
Återföring sommaraktiviteter 2021	-145
Effekthemtagning digitalisering	-2 200
Hörbymodellen för hemspråksundervisning	-8 000
Mer fysisk aktivitet i grundskolan	2 000
SD-prioriteringar Skola	63 900
Landsbygdsskolor	2 000
Ram 2022	4 038 357

Programnämnd social välfärd	
Ram 2021, belopp i tkr	3 336 659
Justeringar inför 2022	
Volymkompensation LSS	23 700
Volymkompensation socialtjänst	6 000
Hyrestrappa Karlslund	1 000
Borttag hyresrabatt ÖBO omsorg	6 000
Minskad hyra Myndighet SoV	-700
Återföring sommaraktiviteter	-200
Effekthemtagning digitalisering	-1 900
Satsning Social Välfärd	21 400
Äldrepaketet	25 000
Satsning mot kvinnovåld	1 000
Höjd habiliteringsersättning	3 000
Socialfilialen i Vivalda	-2 000
Sociala föreningsbidrag	-1 446
Språktest vid nyanställningar i äldreomsorg	1 000
Pott för personaltrygghet	1 000
Ram 2022	3 419 513

Programnämnd samhällsbyggnad	
Ram 2021, belopp i tkr	710 864
Justeringar inför 2022	
Helårseffekt omklädningsrum Behrn Arena	827
Helårseffekt tillfälligt anslag Eyrabadet 2021–2024	168
Tillfällig satsning jan 2021 - belysning	-500
Återföring sommaraktiviteter	-1 155
Återföring kompensation minskade intäkter pandemin	-2 500
Återföring extra anslag bortforsling infartsskyltar	-123
Affärsverksamhet avfall	-7 000
Effekthemtagning digitalisering	-400
Open Art	-4 480
Effektiviseringsuppdrag PN SB +1%	-7 109
Föreningsbidrag, studieförbund, konst etc)	-6 773
Återinfört högkostnadsskydd färdtjänst	5 000
Ram 2022	686 819

Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden	
Ram 2021, belopp i tkr	548 684
Justeringar inför 2022	
Effekthemtagning digitalisering	-300
Återvändarcenter och -bidrag	3 000
Effektivisering försörjningsstöd och arbetsmarknadsåtgärder	-13 717
Yrkesutbildningar	5 000
Företagarsatsning utsatta områden	1 000
Ram 2022	543 667

Landsbygdsnämnden	
Ram 2021	6 264
Justeringar inför 2022	
Ram 2022	6 264

Kommunstyrelsen - Kommunledning	
Ram 2021	56 286
Justeringar inför 2022	
Återföring överfört resultat 2020	-9 882
Minskat kommunalt partistöd	-3 203
Arvoden/löner yrkespolitiker	-5 383
Ram 2022	37 818

Kommunstyrelsen - Kommunstyrelseförvaltningen	
Ram 2021, belopp i tkr	379 466
Justeringar inför 2022	
Avräkning lokalbesparing NOD, Myndighet SoV	700
Avräkning lokalbesparing NOD, Myndighet BoU	148
Avräkning lokalbesparing NOD, Centralt skolstöd	630
Avräkning lokalbesparing NOD, Facklig verksamhet	956
Grundfinansiering Office 365	7 500
Kompensation Lokalförsörjningsdirektör	1 460
Återföring tillfälligt anslag begränsningsförordningen	-350
Minskat utrymme "effektivare verksamhet"	-12 884
Återbruk NOD	2 000
Kompensation KSF	400
Effekthemtagning digitalisering	-200
Ram 2022	379 826

Stadsrevisionen	
Ram 2021, belopp i tkr	3 894
Justeringar inför 2022	
Ram 2022	3 894

Valnämnden	
Ram 2021, belopp i tkr	223
Justeringar inför 2022	
Utrymme kopplat till valår	4 000
Ram 2022	4 223

Kommunstyrelsen - Kommungemensamt	
Ram 2021, belopp i tkr	256 883
Justeringar inför 2022	
Uppräkning driftbidrag Nerikes brandkår	960
Uppräkning driftbidrag Örebrokompaniet	306
Hyreskompensation utställningslokal Örebrokompaniet	700
Återföring Skyddslager 2021	-3 000
Återföring Krisstöd föreningar 2021	-8 000
Återföring extra driftbidrag Alfred Nobel Science Park	-1 930
Återföring tillfälligt anslag Hemester 2021 Örebrokompaniet	-350
Minskad hyra, fackling verksamhet	-956
Sociala investeringar	-3 000
Satsning digitalisering	5 000
Trygghetspaketet	30 000
Minskat bidrag Länsmusiken	-5 792
Örebrokompaniet	-3 000
Crossroads/Vinternatt (Härbärke för EU-migr.)	-1 300
Minskat bidrag Länsteatern	-1 220
Samhällsorientering	1 000
Örebro läns flygplats	-17 021
Ram 2022	249 280

Kommunstyrelsen - Kommungemensamma statsbidrag	
Ram 2021, belopp i tkr	-86 000
Justeringar inför 2022	
Minskat antal asylsökande som berättigar till statliga bidrag	15 900
Ram 2022	-70 100

Utrymme för Kommunstyrelsen	
Ram 2021, belopp i tkr	143 067
Justeringar inför 2022	
Återföring tillfälligt anslag Hemester 2021	350
Återföring Skyddslager 2021	3 000
Återföring Sommaraktiviteter 2021	1 500
Återföring minskade intäkter pandemin	2 500
Återföring bortforsling infartsskyltar	123
Återföring anslag begränsningsförordningen	350
Återföring krisstöd föreningar	8 000
Återföring extra driftbidrag Alfred Nobel Science Park	1 930
Medel för "batteriskandalen"	-10 000
Nerikes Brandkår	-960
Örebro Läns Flygplats	-359
Örebrokompaniet	-1 006
Helårseffekt omklädningsrum Berhn Arena	-827
Utrymme för kompensation investeringar	126 177
Utrymme för generella kostnadsökningar	171 748
Utrymme för ianspråktagande av eget kapital	5 700
Justering oförutsedda behov	-15 759
Justering oförutsedda behov	-9 482
Effektiviseringsbehov 2022	
Minskat utrymme för KSU oförutsedda behov	-400
Minskat utrymme för KSU oförutsedda behov	-800
Satsning naturvård	1 500
Sänkning av arvoden i nämnder/KS (exkl. fritidspolitiker)	-2 746
Riktad omprövning ofördelat - tolkkostnader	-3 972
OpenArt 2022	-3 500
Ram 2022	416 134

Finansiering	
Ram 2021, belopp i tkr	-281 399
Justeringar inför 2022	
Höjda personalförsäkringskostnader	-36 541
Sänkta pensionskostnader	-5 000
Höjda kapitalkostnader till följd av ökade investeringar	-22 360
Ram 2022	-345 300

Driftbudgetramar - verksamhetens intäkter och kostnader	9 370 394
--	------------------

15.2 Investeringsprogram

Kommunens investeringar	Plan			
	Budget 2022	2023	2024	2025
Belopp i miljoner kronor				
Barn och utbildning	-47,2	-48,8	-47,4	-47,4
Social välfärd	-13,4	-18,5	-29,9	-13,9
Samhällsbyggnad	-425,4	-519,4	-556,2	-498,3
<i>Stadsbyggnad</i>	-228,9	-352,8	-403,2	-353,7
Fastighetsinvesteringar	-41,0	-42,1	-25,2	-23,0
Trafik- och miljöinvesteringar	-27,9	-120,7	-148,0	-150,7
Fastighetsförvärv	-30,0	-20,0	-30,0	-30,0
Inventarier	0,0	0,0	0,0	0,0
Exploatering	-130,0	-170,0	-200,0	-150,0
Fritidsnämnden	-12,1	-8,6	-14,5	-2,0
Kulturnämnden	-1,5	-3,0	-2,5	-1,5
Tekniska nämnden exkl. VA/avfall	-119,9	-152,2	-133,1	-138,1
Bredband (fastighetsinvesteringar)	-10,0	-20,5	0,0	0,0
Inventarier	-0,7	-1,7	-1,3	-1,3
Park och gata	-56,9	-83,7	-87,7	-89,3
Fordon	-42,1	-43,2	-41,1	-44,5
Gas	-10,3	-3,0	-3,0	-3,0
Programnämnd samhällsbyggnad	-63,0	-3,0	-3,0	-3,0
Inventarier	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Volypottsfinansierat underhåll	-60,0	0,0	0,0	0,0
Vuxenutbildnings- o arbetsmarknadsnämnden	-3,3	-3,8	-3,8	-3,8
Kommunstyrelsen	-30,2	-23,4	-19,1	-16,9
Tekniska nämnden, taxefinansierad verksamhet	-480,3	-373,8	-280,0	-252,0
VA	-468,8	-370,3	-276,5	-248,5
Avfall	-11,5	-3,5	-3,5	-3,5
Summa Skattefinansierad verksamhet	-519,5	-613,9	-656,5	-580,3
Summa Taxefinansierad verksamhet	-480,3	-373,8	-280,0	-252,0
Totalt kommunens investeringar	-999,8	-987,6	-936,4	-832,2

Majoritetsägda bolag Belopp i mnkr	Ägarandel i %	Plan			
		2022	2023	2024	2025
Örebrobostäder AB	100	-1 370,0	-1 625,0	-1 555,0	-1 470,0
ÖBO Omsorgsfastigheter AB	100	-150,0	-195,0	-175,0	0,0
ÖBO Husaren AB	100	0,0	0,0	0,0	0,0
Västerporten Fastigheter AB	100	-15,0	0,0	0,0	0,0
Örebroporten Fastigheter AB	100	-550,0	-460,0	-120,0	-50,0
Futurum Fastigheter i Örebro AB	100	-315,0	-400,0	-135,0	-50,0
Örebro Parkering AB	100	-30,0	-80,0	-180,0	-5,0
KumBro Vind AB	80	0,0	0,0	0,0	0,0
KumBro Stadsnät AB	80	-25,0	0,0	0,0	0,0
Vätternvatten AB	74	-85,0	-90,0	-100,0	0,0
Länsmusiken	91	0,0	0,0	0,0	0,0
Örebro Läns Flygplats AB	45	0,0	0,0	0,0	0,0
Gustavsvik Resort AB	45	0,0	0,0	0,0	0,0
Biogasbolaget i Mellansverige AB	40	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa		-2 540,0	-2 850,0	-2 265,0	-1 575,0
Totalt bolagens investeringar*		-2 512,9	-2 826,6	-2 239,0	-1 575,0
<i>*Avser kommunens ägarandel av investeringen</i>					
<i>Varav investeringar för skattefinansierad verksamhet</i>					
Futurum Fastigheter i Örebro AB		-315,0	-400,0	-135,0	-50,0
ÖBO Omsorgsfastigheter AB		-150,0	-195,0	-175,0	0,0
Örebroporten Fastigheter AB		-305,0	-270,0	-95,0	-35,0
Totalt investeringar i kommunkoncernen*		-3 512,7	-3 814,2	-3 175,4	-2 407,2
<i>Varav investeringar för skattefinansierad verksamhet</i>		<i>-1 289,5</i>	<i>-1 478,9</i>	<i>-1 061,5</i>	<i>-665,3</i>